

Årsrapport 2021

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap,
kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll

BARNE-, UNGDOMS-
OG FAMILIEDIREKTORATET

Postadresse:
Postboks 2233
3103 Tønsberg

Besøksadresse:
Fredrik Selmers vei 3
0663 Oslo

Sentralbord:
466 15 000

ISBN
978-82-8286-387-2

Design:
NXT Oslo Reklamebyrå

Foto:
© Getty Images

Buudir.no

Forord

I årsrapport for 2021 vil Kompetanseteamet presentere statistikk, analyse av tall, samt gi innblikk i erfaringer fra saker.

En viktig målsetning for Kompetanseteamet er å bidra til at tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse kan forebygges og avdekkes, og at utsatte får god hjelp. Vi gjør dette gjennom å gi kompetanse og veiledning til tjenester og frivillige organisasjoner som møter utsatte i sitt arbeid, og ved å sette utsatte som henvender seg til teamet, i kontakt med hjelpeapparatet. Kompetanseteamet er et nasjonalt tverrfaglig team som kjenner til tjenestenes arbeidshverdag og lovverk, og kan derfor gi relevant og spisset veiledning. Kompetanse og støtte i håndteringen av enkeltsaker, kan gi mer trygghet til tjenestene som ofte står i komplekse saker, samt bidra til god hjelp til den utsatte.

Vi ser det derfor som positivt at teamet i 2021 har fått henvendelser om flere enkeltsaker enn noen gang tidligere. Kompetanseteamet har håndtert 759 saker i 2021, sammenlignet med 649 saker i 2020 og 669 saker i 2019. I årsrapporten for 2020 pekte vi på at nedgangen i antall saker kunne ha en sammenheng med pandemien, som blant annet førte til perioder med hjemmeskole og hjemmekontor for flere tjenester. Bekymringen var at ikke alle som trengte hjelp, fikk det på grunn av vanskeligere tilgang til hjelpeapparatet. I 2021 har det vært nok et år med pandemi, men antallet saker Kompetanseteamet har jobbet med, har vært høyere enn noen gang. Flere faktorer kan ha spilt en rolle. Det kan blant annet handle om at tjenester har vært mer tilgjengelige i 2021 enn i 2020 og at flere derfor har fått hjelp. Det kan også handle om bedre kompetanse i hjelpeapparatet, som derfor avdekker flere saker. Sist, men ikke minst, tror vi at Kompetanseteamet har blitt mer kjent og brukt av tjenestene som møter de utsatte.

Samtidig vet vi at Kompetanseteamet fortsatt ikke er godt nok kjent for tjenesteapparatet, organisasjoner og enkeltpersoner i ulike deler av landet. Dette er noe vi jobber for å endre. Terskelen for å ta kontakt skal være lav, og saker kan drøftes anonymt.

Videre jobber Kompetanseteamet med å heve kompetansen i tjenesteapparatet. Det er viktig at kunnskap om disse fenomenene ikke blir sett på som særtematikk, men som en integrert del av kunnskapen om vold i nære relasjoner i en mangfoldig befolkning. Mørketallene kan være høye, blant annet på grunn av den høye terskelen mange utsatte har for å søke hjelp. Økt fenomenforståelse og handlingskompetanse i tjenesteapparatet kan bidra til at flere utsatte blir sett, forstått og får hjelp.

I denne rapporten løfter vi blant annet frem erfaringene Kompetanseteamet har med de utsatte som oppleves som mest sårbare. Dette er utsatte som har vanskelig for å søke hjelp blant annet på grunn av sin avhengighet til voldsutøver. Vi peker på utfordringer vi ser i lovverk og praksis og viser til situasjoner som gjelder voldsutsatte med familieinnvandringstillatelse med foreldre, søsken eller barn og unge voksne som må flytte fra familien sin på grunn av vold. Vi viser også til situasjoner der personer med funksjonsnedsettelse utsettes for vold fra familie eller ektefelle.

Utfordringene Kompetanseteamet peker på, viser at det fortsatt er behov for forbedringer på flere områder dersom alle som trenger det, skal få likeverdige tjenester.

Innhold

Forord	3
Innholdsfortegnelse	4
1. Om Kompetanseteamet	7
1.1 Kompetanseteamets sammensetning	7
1.2 Kompetanseteamets mandat og formål	8
1.3 Registrering av saker og statistikk	8
1.3.1 Endring av hovedbekymringskategoriene fra og med 1.1.2021	8
2. Tall og analyse	10
2.1 Antall saker totalt	10
2.2 Saker fordelt på kjønn	10
2.3 Saker fordelt på hovedbekymring	11
2.3.1 Trusler/vold	11
2.3.2 Negativ sosial kontroll	11
2.3.3 Tvangsekteskap	12
2.3.4 Ufrivillig opphold i utlandet	13
2.3.5 Kjønnsslemlestelse	13
2.3.6 Barneekteskap	14
2.4 Saker fordelt på alder	15
2.4.1 Saker som gjelder barn	15
2.4.2 Saker som gjelder voksne	15
2.5 Hvem henvender seg til Kompetanseteamet?	16
2.5.1 Saker fra barnevernstjenesten	16
2.5.2 Saker fra minoritetsrådgivere / skoler med minoritetsrådgiver og skoler uten minoritetsrådgiver	16
2.5.3 Saker fra Utlendingsdirektoratet	18
2.5.4 Saker fra krisesentrene	18
2.5.5 Saker fra politiet	19
2.5.6 Saker fra integreringsrådgiver / utenriksstasjoner med integreringsrådgiver	19
2.5.7 Saker fra helsetjenestene	20
2.5.8 Saker fra NAV	20
2.5.9 Flyktningetjenesten, introduksjonsprogrammet, voksenopplæringen og IMDi	21
2.6 Saker fordelt på bostedsfylke (eventuelt siste bostedsfylke)	22
2.7 Saker fordelt på landbakgrunn	22
2.7.1 Syria	23
2.7.2 Pakistan	23
2.7.3 Somalia	24
2.7.4 Irak	24
2.7.5 Afghanistan	24
2.7.6 Russland	24

2.8	Utsatte i utlandet	25
2.8.1	Refusjon av reisekostnader og koordinering ved retur til Norge	25
2.8.2	Henvendelser fra afghanere i Afghanistan	26
2.9	Utlendingssaker	26
3.	Erfaringer fra arbeid med enkeltsaker	28
3.1	Strukturer som bidrar til å opprettholde avhengighet til voldsutøveren	28
3.1.1	Når familieegjenforening følges av bokrav	29
3.1.2	NAVs rolle på veien mot økonomisk selvstendighet	29
3.1.3	Sårbare voksne med funksjonsnedsettelse	30
4.	Bo- og støttetilbudet	33
4.1	Plasseringer og beboere i 2021	33
4.1.1	Belegg i botilbudet	34
4.1.2	Saker der det ikke blir plassering i botilbud	34
4.2	Hvordan går det med de som har vært i botilbudet?	34
4.3	Mentorordningen	35
4.4	Film om botilbudet og mentorordningen	35
5.	Andre aktiviteter	36
5.1	Kompetanseheving	36
5.1.1	Tverrfaglige samlinger og seminarer	36
5.1.2	Innlegg og fagmøter for spesifikke tjenester	37
5.2	Kompetansebehov og manglende kjennskap til Kompetanseteamet	37
5.3	Oppdrag om å gjøre Kompetanseteamet mer kjent	38
5.4	Svar på Ung.no	38
6.	Statistikk	40
6.1	Tabelloversikt	40
6.2	Alle saker	41
6.3	Utlendingssakene	45
6.4	Utsatte i utlandet	47
6.5	Saker som gjelder barn	49
6.6	Tall per landbakgrunn fordelt på hovedbekymring, kjønn og alder	52

1.

Om Kompetanseteamet

Fagområder og ansvarsfordeling kort oppsummert:

- > Bufdir (stillingsandel 300 %) koordinerer teamet, har ansvar for teamets veiledningstelefon og e-post, koordinerer og tildeler plasser i det nasjonale bo- og støttetilbudet og forvalter refusjonsordningen som dekker retur til Norge for utsatte i utlandet. Bufdir har hovedansvar for veiledning i saker som gjelder barn og har barnefaglig ansvar i teamet.
- > UDI (stillingsandel 100 %) veileder ved problemstillinger knyttet til oppholds- og asylsaker eller andre forhold i forbindelse med utlendingssaker.
- > POD (stillingsandel 100 %) veileder om sikkerhet og strafferettslige spørsmål og har det politifaglige ansvaret i teamet.¹
- > NAV (stillingsandel 100 %) veileder i saker som omhandler lover og regelverk knyttet til NAVs ansvarsområder.²
- > IMDi (Stillingsandel 50 %)³ veileder i spørsmål om bosetting av flyktninger samt om rettighetene til nyankomne personer i introduksjonsprogrammet. De bidrar ellers til teamets samarbeid og erfaringsutveksling med minoritetsrådgivere og integreringsrådgivere.
- > Hdir (Stillingsandel 20 %) veileder om forebygging av kjønnslemlestelse og om helsehjelp til personer som er kjønnslemlestet. De har det helsefaglige ansvaret i teamet.

1.1

Kompetanseteamets sammensetning

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll (Kompetanseteamet) ble opprettet i 2004. Kompetanseteamet består av representanter fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Politidirektoratet (POD), Utlendingsdirektoratet (UDI), Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVdir), Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og Helsedirektoratet (Hdir). Teamet koordineres av Bufdir.

Den tverretatlige sammensetningen gjør at Kompetanseteamet har spisskompetanse på flere relevante fagfelt. Sakene kan være komplekse og involvere ulike instanser, og derfor er det viktig at medlemmene i Kompetanseteamet med sine ulike fagfelt utfyller hverandre og kan gi en helhetlig veiledning.

¹ PODs representant i Kompetanseteamet ble fra slutten av 2021 plassert i Kripos.
² NAVs representanter jobber på NAV Grünerløkka på grunn av det nasjonale ansvaret kontoret har på feltet internt i NAV.

³ IMDis representant har siste halvår av 2021 hatt en økning av stillingsprosent i Kompetanseteamet. Representanten har gått fra å ha en 20 % stilling til en 50 % stilling i Kompetanseteamet.

1.2

Kompetanseteamets mandat og formål

Hovedformålet med Kompetanseteamet er å styrke tjenesteapparatets arbeid mot tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse gjennom veiledning og kompetanseheving. Bedre kompetanse i tjenesteapparatet gjør det lettere å forebygge, avdekke og gi god hjelp til utsatte. Kompetanseteamet gir også råd og veiledning til enkeltpersoner som selv er utsatt eller som ønsker å hjelpe en slektning, venn eller bekjent.

Kompetanseteamets mandat⁴ definerer Kompetanseteamets viktigste oppgaver:

- > Gi råd og veiledning til tjenesteapparatet og utsatte i enkeltsaker.
- > Bidra med kompetanseheving internt i direktoratene og i tjenesteapparatet.
- > Koordinere og tildele plasser i det nasjonale bo- og støttetilbudet for personer over 18 år utsatt for tvangsekteskap eller æresrelatert vold.⁵
- > Være kontaktpunkt for Utenriksdepartementet (UD) i saker hvor personen(e) befinner seg i utlandet, for å foreta den nødvendige koordinering med berørte etater i Norge.
- > Forvalte refusjonsordningen regulert i rundskriv F-02/2018 Utgifter til hjemreise til Norge ved negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.⁶
- > Besvare spørsmål på www.ung.no.
- > Dokumentere erfaringer og bidra til kunnskapsutvikling gjennom teamets årsrapport.
- > Samarbeide med relevante frivillige organisasjoner som ivaretar viktige oppgaver på feltet.

1.3

Registrering av saker og statistikk

Hver sak Kompetanseteamet gir veiledning i, eller bidrar i på annen måte, registreres som en enkeltsak. Det registreres en sak per person som bekymringen gjelder. Registreringen gir grunnlaget for Kompetanseteamets årlige statistikk. Statistikken er utgangspunktet for analyser av saker og teamets arbeid i de årlige rapportene som teamet utgir.

1.3.1

Endring av hovedbekymringskategoriene fra og med 1.1.2021

IMDi og Bufdir fikk i 2019 i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å utarbeide felles retningslinjer for registrering av saker. Retningslinjene skulle gjelde for Kompetanseteamet, integreringsrådgivere og minoritetsrådgivere. Det nye registreringsskjemaet og retningslinjene for registrering ble tatt i bruk av Kompetanseteamet fra og med 1. januar 2021.

Dette medførte blant annet at hovedbekymringskategorier som Kompetanseteamet bruker, ble endret. Kompetanseteamet gikk bort fra å bruke de fire hovedbekymringskategoriene:

- «mistanke om gjennomført tvangsekteskap»
- «mistanke om gjennomført barneekteskap»
- «mistanke om gjennomført kjønnslemlestelse»
- «mistanke om ufrivillig opphold i utlandet»

⁴ Kompetanseteamets mandat: <https://bufdir.no/globalassets/global/vold-og-overgrep/mandat-kompetanseteamet-mot-tvangsekteskap-kjonnsllestelse-og-negativ-social-kontroll.pdf>

⁵ Informasjon om bo- og støttetilbudet: https://www.bufdir.no/vold/Krisesenterveileder/Nasjonalt_bo_og_stottetilbud_for_utsatte_for_aresrelatert_vold/

⁶ Rundskriv om refusjonsordningen: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-f-02-18/id2632326/>

Sakene som tidligere ble registrert som «mistanke om ...», er fra og med 2021 registrert med hovedbekymringskategoriene «frykt for ...». Dette betyr at «Frykt for ...» både kan handle om en frykt for at noe skal skje og en frykt for at noe har skjedd.

Hovedbekymringskategoriene «gjennomført ...» brukes på samme måte som før 2021 om tilfeller der den utsatte har fortalt, eller det er dokumentert, at det er gjennomført et tvangsekteskap, barneekteskap eller kjønnslemlestelse.

Kategoriene for registrering av hovedbekymring i sakene i 2021, var:

- > Negativ sosial kontroll
- > Trusler/vold
- > Tvangsekteskap
 - Frykt for tvangsekteskap
 - Gjennomført tvangsekteskap
- > Tvunget til å forbli i ekteskapet
- > Barneekteskap
 - Frykt for barneekteskap
 - Gjennomført barneekteskap
- > Kjønnslemlestelse
 - Frykt for kjønnslemlestelse
 - Gjennomført kjønnslemlestelse
- > Ufrivillig opphold i utlandet
 - Frykt for ufrivillig opphold i utlandet
 - Ufrivillig opphold i utlandet

2.

Tall og analyse

Nedenfor gjennomgår vi sentrale tall fra Kompetanseteamets statistikk for 2021. Mer fullstendig statistikk er tilgjengelig bakerst i rapporten.

Fakta

Antall saker Kompetanseteamet har veiledet i, gjenspeiler ikke det reelle omfanget i Norge. Tallene vil påvirkes av i hvilken grad hjelpeapparat og tjenestene har fenomenkunnskap som gjør at de kan avdekke saker, har et veiledningsbehov, og i hvilken grad veiledningstilbudet fra Kompetanseteamet er kjent for og blir brukt av hjelpeapparatet og tjenestene.

2.1

Antall saker totalt

Kompetanseteamet jobbet med 759 enkeltsaker i 2021. Dette er det høyeste antallet saker Kompetanseteamet har hatt siden teamet ble opprettet. Sammenlignet med 2019, som inntil 2021 var året med flest saker (669), har Kompetanseteamet hatt en økning i antall saker på 13,5 % (90 saker). I 2020 var det totale antallet saker 649.

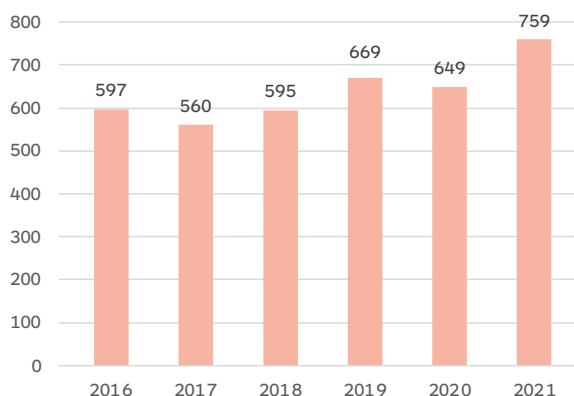
2.2

Saker fordelt på kjønn

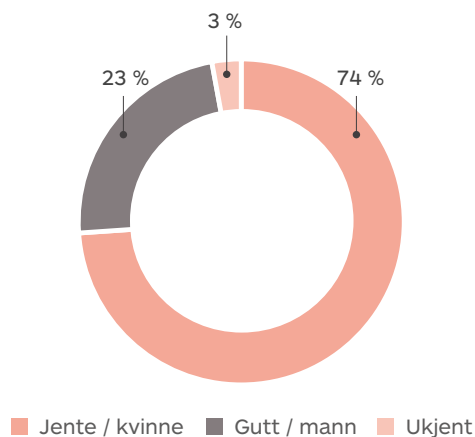
I 2021 omhandlet 561 saker (74 %) jenter og kvinner, mens 176 saker (23 %) omhandlet gutter og menn. I 3 % av sakene var kjønn ukjent.

Andelen saker som gjelder gutter/menn, har økt de tre siste årene. I 2019 var andelen gutter/menn 17 %, i 2020 var den 21 % og i 2021 var andelen gutter/menn 23 %.

Antall saker totalt

Saker fordelt på kjønn

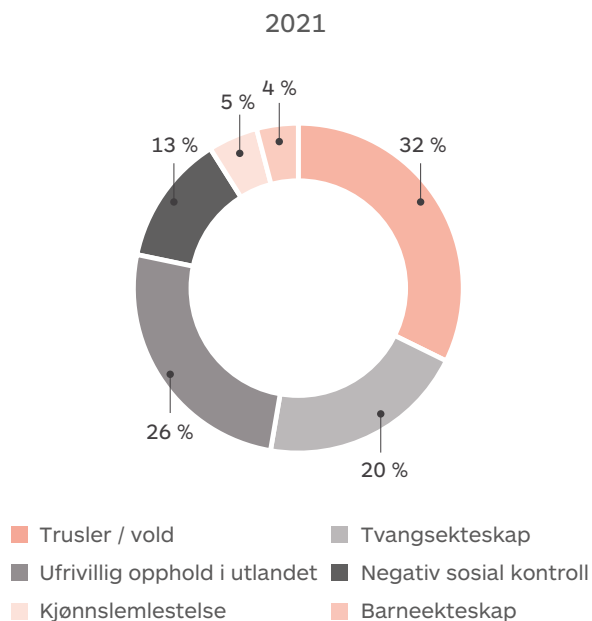

2.3

Saker fordelt på hovedbekymring

Hovedbekymringen i en sak registreres basert på hva som er den alvorligste bekymringen til den som henvender seg til Kompetanseteamet. Mange saker omhandler flere former for vold, men det er bare én hovedbekymring som registreres. Det er derfor viktig å forstå at en sak der hovedbekymringen for eksempel er «ufrivillig opphold i utlandet» også kan handle om trusler, vold og frykt for tvangsekteskap, uten at dette synliggjøres i denne statistikken.

For en oversikt over hovedbekymringskategoriene som ble brukt i 2021, se punkt 1.3.1.

2.3.1

Trusler/vold

Vold kan defineres som «enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil». ⁷ Æresrelatert vold handler om «vold utløst av familiens eller gruppens behov for å ivareta eller gjenopprette ære og anseelse». ⁸

«Trusler og vold» er den hovedbekymringen som er vanligst i Kompetanseteamets saker og utgjør 32 % av det totale antallet. I 2021 gjaldt hele 245 saker denne hovedbekymringskategorien. Dette er en økning fra 2020 (206 saker) og fra 2019 (187 saker). I 2020 gjaldt «trusler og vold» 31,7 % av sakene og i 2019 var denne andelen 27,9 %.

Volden og truslene i sakene spenner fra mindre alvorlige til svært alvorlige. De mest alvorlige sakene kan handle om drapstrusler og drapforsøk. Volden i sakene er i stor grad motivert av ønsket om å beskytte familiens ære. Det er ofte flere voldsutøvere og få støttepersoner rundt den utsatte. De ulike formene for vold kan ha store konsekvenser for den psykiske helsen, særlig ser vi det når volden pågår over lang tid, og når den utøves av flere utøvere.

2.3.2

Negativ sosial kontroll

Negativ sosial kontroll kan defineres som «press, oppsyn, trusler eller tvang som systematisk begrenser noen i sin livsutfoldelse eller gjentatte ganger hindrer dem i å treffe selvstendige valg om eget liv og fremtid». ⁹

Ofte er skillet mellom negativ sosial kontroll og vold uklart, og det er gjerne glidende overganger. Det er særlig sett opp mot psykisk vold at grensedragningen kan bli uklar. Kompetanseteamet bruker hovedbekymringskategorien «negativ sosial kontroll» i de tilfellene kontrollen ikke er av en slik art at den klart defineres som vold.

Antallet saker med hovedbekymringen «negativ sosial kontroll» var det samme i 2021 som i 2020 (97 saker). I 2019 var tallet noe lavere (89 saker). Andelen saker som gjaldt «negativ sosial kontroll» var noe lavere i 2021 (12,8 %) enn i 2020 (14,9 %) og i 2019 (13,3 %).

Negativ sosial kontroll er svært ofte til stede som en bekymring i saker som er registrert med en annen hovedbekymring.

⁷ Per Isdal: <https://dinutvei.no/vold-i-naere-relasjoner/hva-er-vold-definisjoner/>

⁸ Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold: <https://www.regjeringen.no/contentassets/bf09aa64a96c-4d5e8a69abd4c723f8e9/no/pdfs/f-4464-frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeres.pdf>

⁹ Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold: <https://www.regjeringen.no/contentassets/bf09aa64a96c-4d5e8a69abd4c723f8e9/no/pdfs/f-4464-frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeres.pdf>

2.3.3

Tvangsekteskap

Tvangsekteskap er en «ekteskapsinngåelse der en eller begge ektefellene ikke har mulighet til å velge å forbli ugift uten å bli utsatt for vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press».¹⁰

Hovedbekymringskategorien «frykt for tvangsekteskap» kan både handle om en frykt for at et tvangsekteskap skal skje og en mistanke om at et tvangsekteskap har skjedd. I 2021 var det 132 slike saker og en andel på 17,4 %. 53 % av disse sakene (67 saker) gjaldt veiledning til UDI i familieinnvandringssaker der det mistenkes at et tvangsekteskap er gjennomført. Det har vært en økning i antall saker som er registrert med hovedbekymringen «frykt for tvangsekteskap». I 2020 ble det registrert 119 saker med samme hovedbekymring, og i 2019 var tallet 123. I 2020 og 2019 var andelen på henholdsvis 18,3 % og 18,4 %.

Til sammenligning ligger antallet saker med hovedbekymringen «gjennomført tvangsekteskap» relativt lavt. I 2021 var det 16 saker registrert med denne hovedbekymringen. I 2020 var tallet åtte og i 2019 var det 22.

Det er høy terskel for å be om hjelp og si ifra om et tvangsekteskap. Disse ekteskapene handler om mye mer enn relasjonen mellom to mennesker. Det kan handle om å styrke og bevare bånd mellom to familier, migrasjon, økonomi, å forhindre eller gjenopprette et ærestap, et ønske om å beholde arv innad i slekten m.m. Å si nei til et ekteskap som er sterkt ønsket av storfamilien kan få store konsekvenser for både den utsatte og hans/hennes familie. Tvangsekteskap spenner fra den ene enden av skalaen, der det kan handle om miskommunikasjon og manglende forståelse av hva som er best for sønnen eller datteren, til den andre enden av skalaen der det kan forekomme fysisk vold og trusler og en situasjon der foreldre er innforstått med at ekteskapet er mot en eller begges vilje. En del utsatte synes også at det er vanskelig å si at det er et tvangsekteskap når de, etter massivt psykisk press, har sagt ja til ekteskapet. Mange frykter at de ved å be om hjelp risikerer at foreldre og familiemedlemmer blir straffeforfulgt. Det å si eksplisitt at det er et tvangsekteskap kan sitte langt inne hos mange utsatte.

¹⁰ Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/bf09aa64a96c4d5e8a69abd4c723f8e9/no/pdfs/f-4464-frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeres.pdf>

2.3.4

Ufrivillig opphold i utlandet

Ufrivillig opphold i utlandet defineres her som «opphold i utlandet der personen saken gjelder selv, ikke ønsker å være der».¹¹

Hovedbekymringskategorien «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» handler både om saker der hjelpeapparatet frykter/mistenker at en person er i utlandet ufrivillig, og om personer i Norge som frykter å bli tatt med til eller å bli holdt igjen i utlandet mot sin vilje. I 2021 gjaldt 110 saker «frykt for ufrivillig opphold». Samme hovedbekymring gjaldt 61 saker i 2020 og 63 saker i 2019. «Frykt for ufrivillig opphold i utlandet» gjaldt 14,5 % av sakene i 2021, og 9,4 % av sakene i 2020 og 2019.

I 2021 ble det registrert 84 saker med hovedbekymringskategorien «ufrivillig opphold i utlandet». Dette er en økning fra 2020, da det var 60 saker med samme hovedbekymring, og fra 2019, da det var 77 saker som gjaldt «ufrivillig opphold i utlandet». Det har også vært en økning i andelen saker med hovedbekymringen «ufrivillig opphold i utlandet». Disse sakene gjaldt 11,1 % i 2021, sammenlignet med 9,2 % i 2020 og 10,5 % i 2019.

«Ufrivillig opphold i utlandet» er en av flere hovedbekymringskategorier som er registrert i saker der personen det er bekymring for, befinner seg i utlandet (se punkt 2.8 for mer om utsatte i utlandet).

2.3.5

Kjønnslemlestelse

Kjønnslemlestelse defineres i regjeringens handlingsplan som «ulike typer av inngrep som skader en kvinnes kjønnsorgan, og som kan ha store fysiske og psykiske konsekvenser for den som er utsatt».¹² Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) har en litt annerledes definisjon: «Kjønnslemlestelse er en

fellesbetegnelse på ulike typer av inngrep på jenter og kvinner hvor ytre kjønnsdeler fjernes helt eller delvis, eller påføres annen varig skade uten medisinsk begrunnelse».¹³

Kompetanseteamet veiledet i 2021 i 33 saker som gjaldt hovedbekymringen «frykt for kjønnslemlestelse». Dette er samme antall saker under denne hovedbekymringskategorien som i 2019 (33 saker), og en økning fra 2020 (24 saker). «Frykt for kjønnslemlestelse» gjaldt 4,4 % av sakene i 2021, sammenlignet med 5,1 % i 2020 og 3,6 % i 2019.

«Frykt for kjønnslemlestelse» handler som regel om en frykt eller bekymring hos ansatte i tjenesteapparatet for at en jente skal bli kjønnslemlestet. I noen tilfeller handler sakene om en frykt for eller en mistanke om at kjønnslemlestelsen kan ha blitt gjennomført. Ti av sakene gjaldt jenter i utlandet.

Kompetanseteamets erfaring er at tjenesteapparatets frykt eller bekymring for at en jente skal bli kjønnslemlestet ofte oppstår i forbindelse med reise til land der kjønnslemlestelse praktiseres. Vi blir da kontaktet enten før reisen eller når jenta det er bekymring for, allerede befinner seg i utlandet.

Kompetanseteamet bistår i veiledningen blant annet med å vurdere risikoen for kjønnslemlestelse basert på ulike faktorer som er kjent for den som ringer inn. Dette kan være faktorer som hvor gammel jenta er, hvilken landbakgrunn foreldrene har, etnisk tilhørighet, hvor jenta er født, når jenta flyttet til Norge (botid i Norge), tidligere ferier eller lengre opphold i utlandet, hvorvidt det tidligere har vært samtaler med foreldrene om helsekonsekvenser av kjønnslemlestelse, om andre jenter/kvinner i familien har blitt kjønnslemlestet m.m.

¹¹ Kompetanseteamets årsrapport for 2019: https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/vold_overgrep/kompetanseteam_aarsrapport_2019.pdf

¹² Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeresrelatert-vold/id2861094/>

¹³ NKVTS, Veiviser om kjønnslemlestelse: <https://kjonnslemlestelse.nkvts.no/innhold/hva-er-kjonnslemlestelse/>

Kompetanseteamet får svært få henvendelser som gjelder jenter/kvinner som er bekreftet kjønnslemlestet, altså der hovedbekymringen er «gjennomført kjønnslemlestelse». Kompetanseteamets erfaring er at helsepersonell ikke kontakter oss for veiledning når en undersøkelse bekrefter gjennomført kjønnslemlestelse. Det er heller ikke forventet, da saken på dette stadiet håndteres av helsepersonell med kunnskap om hvem som kan gi behandling.

I de få sakene der Kompetanseteamet har registrert hovedbekymringen «gjennomført kjønnslemlestelse» de siste årene, er dette der en jente/kvinne har fortalt at hun er blitt kjønnslemlestet. Dette har stort sett vært i forbindelse med ønske om helsehjelp.

Kompetanseteamet gir råd og veiledning om helsehjelp til kvinner som ble kjønnslemlestet før de kom til Norge. Det var kun tre saker som gjaldt veiledning om helsehjelp. Nyere forskning fra NKVTS tyder på at en del jenter og kvinner som er kjønnslemlestet før de kommer til Norge, venter lenge med å oppsøke helsehjelp og/eller gjennomføre åpnende inngrep. Forskingen viser også at det er ulike barrierer nettopp for å søke slik hjelp.¹⁴

2.3.6

Barneekteskap

Barneekteskap er et ekteskap hvor en eller begge parter er under 18 år på vigselstidspunktet. I Norge må begge parter være over 18 år for å inngå et sivilrettslig gyldig ekteskap, jf. ekteskapsloven § 1a. Ekteskapsloven regulerer kun de sivilrettslige ekteskapene. Noen velger imidlertid å inngå religiøse ekteskap mens den ene parten er under 18 år. Religiøse ekteskap er ikke sivilrettslig anerkjente. I 2021 ble «ekteskapslignende forbindelser» inkludert i straffelovens § 253 om tvangsekteskap og § 262 om blant annet ekteskap med barn under 16 år. Dette er en viktig lovendring i det videre arbeidet mot tvangsekteskap og barneekteskap.

I 2021 veiledet Kompetanseteamet i 23 saker som gjaldt hovedbekymringen «frykt for barneekteskap» (3 %). I 2020 hadde vi 18 saker med denne hovedbekymringen (2,8 %) og i 2019 hadde vi 12 saker (1,8 %). Sakene kan handle om både en mistanke om at et barneekteskap er inngått og en frykt for at et barneekteskap skal inngås. De fleste av sakene med hovedbekymringen «frykt for barneekteskap» gjaldt personer med landbakgrunn fra Syria. Det var også noen saker med landbakgrunn fra Afghanistan, Pakistan, Irak og Somalia.

I 2021 var det registrert 8 saker med hovedbekymringen «gjennomført barneekteskap», dette var mer enn i 2020 og 2019 da det var registrert under 6 saker. I de fleste sakene var landbakgrunn også her Syria.

Kompetanseteamet opplever at sakene som gjelder barneekteskap med barn mellom 16 og 18 år kan være utfordrende. De mellom 16 og 18 år faller utenfor straffelovens § 262. I flere av sakene gir ikke barnet uttrykk for at det er et tvangsekteskap. Det kan være ulike grunner til dette. Men, som beskrevet i punkt 2.3.3 er det generelt vanskelig å be om hjelp dersom man er blitt tvunget inn i et ekteskap. Denne terskelen er nok enda høyere når man fortsatt er et barn og avhengig av foreldrene sine på flere områder. Og hvis man ikke ber om hjelp, kan det også være vanskelig å straffeforfølge det som et tvangsekteskap etter straffelovens § 253.

Uavhengig av straffbarheten er barneekteskap, også når det gjelder de som er mellom 16 og 18 år, noe som bør innebære en undersøkelse og vurdering av tiltak etter barnevernsloven. Foreldrene og familiene har gjerne en svært aktiv rolle i å arrangere ekteskapene, og det kan både være foreldrenes autoritet og eventuelt press som påvirker barnet. Det bør vurderes om det å lede et barn inn i et religiøst ekteskap, eventuelt samtykke til at barnet gifter seg religiøst, når barnet er under lovlig alder for ekteskapsinngåelse etter norsk rett, kan ses på som omsorgssvikt etter barnevernsloven.

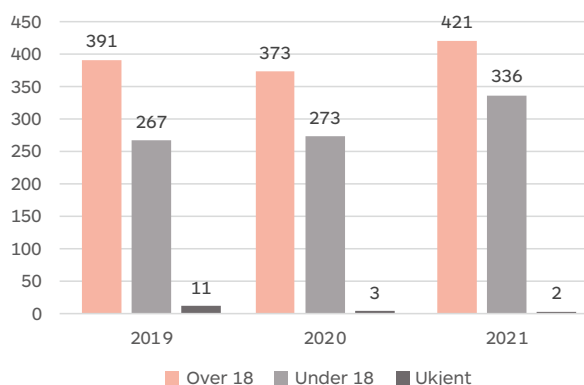
¹⁴ NKVTS, Forskning om kjønnslemlestelse: <https://www.nkvts.no/prosjekt/kjonnslemlestelse-fysisk-og-psykisk-helsehjelp-for-jenter-og-kvinner-utsatt-for-kjonnslemlestelse/>

2.4

Saker fordelt på alder

I 2021 gjaldt 421 saker (55,5 %) personer over 18 år. 336 saker (44,5 %) gjaldt barn og unge under 18 år. Både antallet på saker som gjelder voksne og saker som gjelder barn har økt i 2021 sammenlignet med tidligere år. Det har også vært en økning i andelen saker som gjelder barn. I 2019 gjaldt 40 % av det totale antall saker barn. I 2020 utgjorde sakene om barn 42 %, og i 2021 var andelen 44,5 %.

Fordeling alder

2.4.1

Saker som gjelder barn

Av de 336 sakene som gjaldt barn i 2021, gjaldt 229 jenter og 86 gutter. I 21 saker var kjønn ukjent for Kompetanseteamet.

Barnevernstjenesten var involvert eller skulle involveres i henholdsvis 179 og 21 av sakene. Politiet var involvert eller skulle involveres i henholdsvis 93 og 25 av sakene. I 59 av sakene kjenner ikke Kompetanseteamet til hvorvidt politiet var involvert.

Det var barnevernstjenesten som henvendte seg i flest saker som gjaldt barn (112 saker). For øvrig kom mange av sakene fra minoritetsrådgiver/ skoler med minoritetsrådgivere (36 saker), skoler uten minoritetsrådgiver (32 saker) og utenriksstasjon med integreringsrådgiver (27 saker).

De mest frekvente hovedbekymringene i sakene var «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» (85 saker), «trusler og vold» (79 saker), «ufrivillig opphold i utlandet» (58 saker), «negativ sosial kontroll» (39 saker) og «frykt for kjønnslemlestelse» (31 saker).

I 116 saker med bekymring for barn oppholdt barna seg i utlandet. De fleste av disse barna oppholdt seg i Somalia (29), Irak (21) og Russland (15).

2.4.2

Saker som gjelder voksne

Kompetanseteamet jobbet i året som var med 421 saker som gjaldt voksne. Dette er 55,5 % av det totale antallet saker. Av sakene som gjaldt voksne var 331 kvinner og 90 menn.

Politiet var involvert eller skulle involveres i henholdsvis 194 og 24 av sakene.

Utlendingsdirektoratet (UDI) er den tjenesten som henvendte seg mest for veiledning i saker som gjaldt voksne (80 saker). Minoritetsrådgiver / skole med minoritetsrådgiver kontaktet Kompetanseteamet i 51 saker. Andre tjenester som ba om veiledning i saker som gjaldt voksne, var krisesentrene (42 saker), politi (38 saker), NAV (23 saker) og den utsatte selv (23 saker).

De mest frekvente hovedbekymringene for voksne gjaldt «trusler og vold» (165 saker), «frykt for tvangsekteskap» (112 saker), «negativ sosial kontroll» (58 saker), «ufrivillig opphold i utlandet» (26 saker) og «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» (25 saker).

2.5

Hvem henvender seg til Kompetanseteamet?

Kompetanseteamets målgruppe er både tjenesteapparatet, frivillige organisasjoner og enkeltpersoner. De fleste sakene kommer fra ansatte i førstelinjetjenestene.

De som tok kontakt om flest saker i 2021 var:

- > barnevernstjenesten (127 saker)
- > minoritetsrådgivere / skole med minoritetsrådgivere (87 saker)
- > UDI (86 saker)
- > krisesentrene (56 saker)
- > politi (53 saker)
- > utenriksstasjoner med integreringsrådgiver (47 saker).

I 48 saker var det den utsatte selv eller familiemedlem/venn av utsatte som tok kontakt med Kompetanseteamet. Dette er en liten økning sammenlignet med de to foregående årene.

Frivillige organisasjoner tok kontakt om 16 saker i 2021, som er en nedgang med noen få saker sammenlignet med foregående år.

Nedenfor vil vi si noe mer om de tjenestene som ber mest om veiledning og annen bistand i saker, samt om de tjenestene som i liten grad henvender seg i saker.

2.5.1

Saker fra barnevernstjenesten

Den kommunale barnevernstjenesten henvendte seg om 127 saker i 2021, som er mer enn i 2020 (84 saker) og i 2019 (100 saker). Det betyr at barnevernstjenesten kontaktet Kompetanseteamet i 16,7 % av sakene, sammenlignet med 12,9 % i 2020 og 14,9 % i 2019.

Ofte henvender barnevernstjenesten seg i undersøkelsesfasen da de ønsker veiledning på hvordan de skal forstå situasjonen, i vurderinger

rundt risiko for vold og ufrivillig opphold i utlandet, samt veiledning på hva som kan gjøres når barnet befinner seg i utlandet. Barn i utlandet gjaldt 29 av sakene der barnevernstjenesten tok kontakt med Kompetanseteamet.

Av de 127 sakene fra barnevernstjenesten var 15 personer over 18 år og resten under. I 32 % av sakene var hovedbekymringen «trusler og vold» (41 saker). Deretter var «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» (22 saker), «frykt for barneekteskap» (15 saker) og «negativ sosial kontroll» (15 saker) hovedbekymringene som gjaldt flest saker.

I 37 av sakene fra barnevernstjenesten var politiet involvert. I 15 saker fikk Kompetanseteamet informasjon om at politiet skulle involveres.

2.5.2

Saker fra minoritetsrådgivere / skoler med minoritetsrådgiver og skoler uten minoritetsrådgiver

Kompetanseteamet har et høyere antall saker fra minoritetsrådgiver / skole med minoritetsrådgiver, enn fra skoler uten minoritetsrådgiver. Dette kan både ha sammenheng med at det avdekkes flere saker på skolene der minoritetsrådgiverne jobber, og at minoritetsrådgiverne og skolene de jobber på, har god kjennskap til Kompetanseteamet.

Fra 1. januar 2021 endret Kompetanseteamet noen av kategoriene for «melder» i registrerings-systemet. Mens vi tidligere registrerte saker fra «en skoleansatt» og fra «minoritetsrådgiver», ble det fra 2021 registrert antall saker der «minoritetsrådgiver / skole med minoritetsrådgiver» og «skole uten minoritetsrådgiver» tok kontakt.

I 2021 ble Kompetanseteamet kontaktet av minoritetsrådgiver / skole med minoritetsrådgiver om 87 saker. Det er 11,5 % av sakene. Til sammenligning ble teamet kontaktet av minoritetsrådgivere (ikke andre ansatte på skole med minoritetsrådgiver) i 111 saker i 2020 (17,1 %) og 107 saker i 2019 (16 %). Tallene tyder på en nedgang både i antall saker og andelen saker fra minoritetsrådgivere.

Grunnen kan være den styrkede innsatsen fra IMDi mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. I dette arbeidet har videreutvikling av minoritetsrådgiverordningen stått sentralt, med fokus på personaloppfølging og faglig utvikling. Tettere oppfølging fra IMDis ledere, bedre muligheter for kollegaveiledning og økt kompetanse hos minoritetsrådgiverne kan ha gjort behovet for veiledning fra Kompetanseteamet mindre.

I 2021 veiledet Kompetanseteamet i 40 saker der en skole uten minoritetsrådgiver henvendte seg. Det ble registrert 24 saker i 2020 og 16 saker i 2019, der en skoleansatt henvendte seg til teamet for veiledning. En grunn til økningen kan være økt kompetanse til å avdekke saker og økt kjennskap til Kompetanseteamet i skolene. IMDis fagteam for forebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold ble opprettet i 2021 for å

jobbe med kompetanseheving. Målgruppene er først og fremst skoler uten minoritetsrådgiver, flyktningetjenesten, introduksjonsprogrammet og voksenopplæringen. IMDis fagteam skal bidra til å gjøre Kompetanseteamet mer kjent.

Minoritetsrådgiverne eller andre ansatte på skoler med minoritetsrådgivere ønsker veiledning på vurdering av risiko i saker og vurdering for botilbud til søknader om oppholdstillatelse, hva som kan gjøres når den utsatte er i utlandet osv. Minoritetsrådgiverne kan også be om veiledning i NAV-relaterte spørsmål i saker som berører ungdommer på skolene. Henvendelsene kan gjelde spesifikke vilkår i vedtak fra NAV de anser som urimelige og hvordan minoritetsrådgiver/skole går frem i kontakt med NAV i slike saker, men også mer generelle henvendelser om hvilke rettigheter en ungdom har etter sosialtjenesteloven.

2.5.3

Saker fra Utlendingsdirektoratet

I 2021 veiledet Kompetanseteamet UDI i 86 saker. Dette er en liten økning i antall saker sammenlignet med 2020 (73 saker). I 2019 gjaldt 93 saker henvendelser fra UDI. Veiledningen til UDI gjaldt dermed 11,3 % av sakene i 2021, sammenlignet med 11,2 % i 2020 og 13,9 % i 2019. Majoriteten av sakene gjelder personer over 18 år (80 saker). Politiet var involvert i 67 av sakene.

De fleste sakene er registrert med hovedbekymringen «frykt for tvangsekteskap» (67 saker). Når saken kommer fra UDI, handler dette som regel om en mistanke om eller en frykt for at et tvangsekteskap er gjennomført. UDI ber som regel om veiledning i forbindelse med søknader om familieinnvandring.

Å avdekke tvangsekteskap i familieinnvandringsaker er krevende. Terskelen for at personer skal gi informasjon til utlendingsmyndighetene om tvangsekteskap, er svært høy. UDI må derfor identifisere tvangsekteskap med utgangspunkt i indikatorer basert på erfaring fra tidligere saker. Det krever god kunnskap om tvangsekteskap som fenomen, æreskodeks, vold, ekteskapspraksis i ulike land, landkunnskap, migrasjonstrender, kulturelle tradisjoner, sedvanerett, kvinner og barns stilling i ulike samfunn m.m. Saksbehandlerne hos UDI ber derfor gjerne Kompetanseteamet om råd og veiledning på flere av punktene. I tillegg

får UDI ofte veiledning på problemstillinger knyttet til praktisk håndtering av saken og regelverksforståelse. Sakene bærer preg av å bli stadig mer komplekse og krevende, det er derfor viktig å opprettholde kompetansen og fokuset på tematikken internt i UDI.

2.5.4

Saker fra krisesentrene

Det har vært en økning i antall henvendelser fra krisesentrene til Kompetanseteamet de siste årene. I 2021 veiledet vi krisesentrene i 56 saker, som var 7,4 % av sakene. Den største økningen i saker fra krisesentrene så vi fra 2019 (25 saker) til 2020 (53 saker). Det var da også en økning i andelen saker fra krisesentrene fra 3,7 % i 2019 til 8,2 % i 2020.

I 2021 gjaldt 42 av sakene voksne, mens 14 saker gjaldt barn. 15 saker var utlendingssaker, og politiet var involvert i 29 av sakene.

Hva krisesentrene ønsker veiledning på, kan variere veldig. Det kan være spørsmål rundt vurdering av risiko for ny vold og vurdering av sikkerhetstiltak, spørsmål om rettigheter etter sosialtjenesteloven eller behov for råd knyttet til søknad om opphold på selvstendig grunnlag. Det kan også være ønske om vurdering for plass i bo- og støttetilbudet for personer over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

2.5.5

Saker fra politiet

Politiet, inkludert politiets utlendingsseksjon, tok kontakt med Kompetanseteamet om 53 saker i 2021. Dette er en liten nedgang fra 2020 (57 saker) og en noe større nedgang fra 2019 (73 saker). Andelen saker fra politiet har gått ned fra 10,9 % i 2019 til 7 % i 2021. I de fleste sakene der politiet tok kontakt, gjaldt det voksne (38 saker), mens 15 saker gjaldt barn. I de fleste av sakene fra politiet var hovedbekymringen «trusler og vold» (31 saker) og «frykt for tvangsekteskap» (14 saker).

Kompetanseteamet blir kontaktet av politiet både i forbindelse med utarbeidelse av risikoanalyse og trusselvurderinger og tilknyttet etterforskning. Det er gjerne fenomenforståelsen som etterspørres, samt vurdering av risiko i saker som handler om æresrelatert vold. Utlendingsavsnittene i politiet tar ofte kontakt i forbindelse med intervju de gjennomfører for UDI i familieinnvandringssaker der det er mistanke om tvangsekteskap. Det ønskes da veiledning på fenomenforståelse, hvordan de kan identifisere tvang og hvordan de bør håndtere saken.

Selv om sakene fra politiet kun utgjør 7 % av Kompetanseteamets saker, er politiet involvert i adskillig flere av sakene. Vi har informasjon om at politiet var involvert i 287 av sakene Kompetanseteamet bistod i, samt at de skulle involveres i 49 saker. Dette er til sammen 44 % av det totale antallet saker. I 103 saker fremgikk det ikke om politiet var involvert.

Politiets arbeid mot æresrelatert kriminalitet har vært og er under utvikling. I forbindelse med dette ble stillingen til politidirektoratets representant i Kompetanseteamet flyttet til Kripos i fra november 2021. Dette ble gjort for å styrke bistandskapasiteten til og kompetansen på æresrelatert kriminalitet hos Kripos, som har det nasjonale ansvaret for bistand til distriktene på dette fagområdet.

2.5.6

Saker fra integreringsrådgiver / utenriksstasjoner med integreringsrådgiver

I saker fra utenriksstasjoner med integreringsrådgiver er det i all hovedsak integreringsrådgiveren som tar kontakt med Kompetanseteamet.

Det har vært en økning i slike saker både i andel og antall. I 2021 jobbet Kompetanseteamet med 47 saker fra integreringsrådgiverne (6,2 %) sammenlignet med 24 saker i 2020 (3,7 %) og 36 saker i 2019 (5,4 %). Den store forskjellen mellom 2020 og 2021 i antall saker anses å ha sammenheng med reiserestriksjonene under pandemien, som var mer omfattende i 2020 enn i 2021.

I sakene fra integreringsrådgivere gjaldt 20 saker voksne og 27 barn. 44 av disse befant seg i utlandet da Kompetanseteamet ble kontaktet. Det ble registrert at Pakistan var oppholdsland i 10 saker, Sudan i 8 saker og Irak i 8 saker. Ellers er det registrert 6 andre oppholdsland. Politiet var involvert i 13 av sakene der integreringsrådgiver tok kontakt.

Den mest frekvente hovedbekymringen i sakene var «ufrivillig opphold i utlandet» (27 saker).

I flere av sakene gjaldt kontakten refusjons-søknader eller saker der det muligens blir aktuelt å søke refusjon for utsatte i utlandet som ønsker hjelp til å returnere til Norge. Integreringsrådgiverne har også tatt kontakt i NAV-relaterte spørsmål om økonomiske ytelser og muligheter for å bruke dette som virkemiddel for å få de som oppholder seg ufrivillig i utlandet, tilbake til Norge. I saker som gjelder utlendinger med tilknytning til Norge, kan det være spørsmål tilknyttet oppholdsstatus, utlendingsregelverket, mulighetene for retur, mulighetene for familieinnvandring, reisedokumenter m.m.

2.5.7

Saker fra helsetjenestene

Kompetanseteamet registrerer antall saker der primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten tar kontakt for veiledning. Skolehelsetjenesten, som utgjør en del av primærhelsetjenesten, registreres som en egen instans i Kompetanseteamets statistikk. Til sammen utgjorde sakene fra helsetjenestene 5,9 % av sakene.

I 2021 veiledet Kompetanseteamet primærhelsetjenesten i 16 saker, sammenlignet med 10 saker i 2020 og 15 saker i 2019. 10 av sakene gjaldt barn og 6 av sakene gjaldt voksne. Hovedbekymring i sakene var blant annet «frykt for kjønnslemlestelse», «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» og «trusler og vold».

Skolehelsetjenesten tok kontakt i 17 saker i 2021, sammenlignet med 11 saker i 2020 og 14 saker i 2019. 14 av sakene i 2021 gjaldt barn. I sakene fra skolehelsetjenesten var «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» hovedbekymring i flest saker (8 saker). Andre hovedbekymringer var «frykt for kjønnslemlestelse», «trusler og vold», «ufrivillig opphold i utlandet» og «negativ sosial kontroll».

Spesialisthelsetjenesten tok kontakt for veiledning i 12 saker i 2021. Også her er det en økning i antall saker fra tidligere år. I 2020 og 2019 var det 6 saker eller færre. 11 av 12 saker gjaldt personer over 18 år. «Trusler og vold» og «negativ sosial kontroll» var hovedbekymring i flest saker.

2.5.8

Saker fra NAV

Kompetanseteamet har i 2021 hatt en liten økning i antall saker der NAV ber Kompetanseteamet om veiledning. Vi hadde 29 saker fra NAV i 2021, sammenlignet med 18 saker i 2020 og 22 saker i 2019. Dette betyr at NAV tok kontakt med Kompetanseteamet i 3,8 % av sakene i 2021, 2,8 % av sakene i 2020 og 3,3 % av sakene i 2019. Naturlig nok gjaldt de fleste av sakene voksne.

I sakene der NAV tok kontakt var hovedbekymringen «Trusler og vold» (9 saker) mest frekvent. Noen saker gjaldt også «negativ sosial kontroll», «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» og «frykt for kjønnslemlestelse».

I kun fire av sakene var politiet involvert eller skulle involveres.

Når ansatte i NAV tar kontakt med Kompetanseteamet, ønsker de ofte veiledning i hvordan de kan gjennomføre samtale med brukeren slik at de får kartlagt situasjonen best mulig. De ønsker også veiledning på hvordan de skal håndtere saken når de har informasjon om at brukerne er utsatt for tvangsekteskap, æresrelatert vold og/eller negativ sosial kontroll, eller dersom de mistenker at dette er tilfelle. Noen henvendelser omhandler veiledning relatert til avvergeplikt.

Kompetanseteamet erfarer at store deler av NAV mangler kjennskap til Kompetanseteamet. Mye tyder også på at det er en usikkerhet i tjenesten om hvorvidt vold i nære relasjoner, herunder tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse, er en del av samfunnsoppdraget til NAV. Dette kan være noe av bakgrunnen for at mye av veiledningen til NAV-ansatte går ut på å synliggjøre NAVs ansvar i møte med voldsutsatte og understreke hvor viktig det er å utvise skjønn. NAV-kontoret har både rett og plikt til å foreta skjønnsmessige vurderinger i hver enkelt sak.¹⁵

Med bakgrunn i behovet for kompetanseheving og veiledning av NAV blant annet på temaene tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse, har NAV Grünerløkka i 2021, med sine to representanter i Kompetanseteamet, vært med på å opprette enheten MENTRA. Enheten skal ivareta NAVs nasjonale funksjoner innen veiledning, kompetanse og råd om fenomenene menneskehandel, radikaliserings, voldelig

¹⁵ jf. Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i NAV punkt 4.18.1.3.

ekstremisme, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll. Dette er i samsvar med tiltak 5 i handlingsplanen «Frihet fra vold»¹⁶, tiltak 16 i handlingsplanen «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold»¹⁷, tiltak 6 i «Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel»¹⁸ og tiltak 18 i «Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme»¹⁹, som alle omhandler styrking av kunnskapen og kompetansen om fenomenene i NAV. MENTRA består av fem ansatte, inkludert NAVs to halve stillinger i Kompetanseteamet.

2.5.9

Flyktingetjenesten, introduksjonsprogrammet, voksenopplæringen og IMDi

Bosetting, oppfølging og opplæring av flyktninger er et kommunalt ansvar. Kommunene organiserer dette ulikt. Noen steder er flyktingetjenestene selvstendige enheter som har ansvar for både den praktiske oppfølgingen og introduksjonsprogrammet, andre steder er de slått sammen med NAV. Noen steder er deler av introduksjonsprogrammet lagt til

voksenopplæringen, som også har ansvar for opplæring av voksne som ikke er flyktninger.

Flyktingetjenesten/introduksjonsprogram kontaktet Kompetanseteamet for veiledning i 23 saker (3 %). Dette er en liten nedgang fra 2020 da vi ble kontaktet om 29 saker og 2019 da vi ble kontaktet om 24 saker. Hovedbekymringen i sakene for 2021 var oftest «trusler og vold» (17 saker).

Voksenopplæring/introduksjonsprogram henvendte seg til Kompetanseteamet om færre saker enn flyktingetjenesten/introduksjonsprogram i 2021 (8 saker). I 2020 og 2019 ble teamet kontaktet i svært få saker.

Det har vært en økning i antall saker der ansatte i IMDi ber om veiledning eller annen bistand fra Kompetanseteamet i forbindelse med bosetting av flyktninger. I 2021 gjaldt det 19 saker (2,5 %), sammenlignet med under 6 saker i 2020 og 10 saker i 2019. Hovedbekymringen i de fleste av sakene i 2021 var «trusler og vold».

¹⁶ Regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner 2021 – 2024: <https://www.regjeringen.no/contentassets/2dda3b36640d4dfbbac11598a1dc792/209755-jd-frihetfravold-web.pdf>

¹⁷ Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeresrelatert-vold/id2861094/>

¹⁸ Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel: https://www.regjeringen.no/contentassets/2b3b502659e348189abd086306ef0d19/jd_regjeringens-handlingsplan-mot-menneskehandel.pdf

¹⁹ Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme: <https://www.regjeringen.no/contentassets/a7b49e7bfae4130a8ab9d6c2036596a/handlingsplan-mot-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme-2020-web.pdf>

2.6

Saker fordelt på bostedsfylke

Kompetanseteamet har fra 2021 for første gang registrert hvilket fylke personen saken gjelder bor i. Hvis personen er i utlandet, har vi registrert det fylket hen bodde i sist hvis dette har vært kjent. Oversikten viser at Kompetanseteamet jobber med saker som gjelder personer fra hele landet. I de fleste sakene var personens bosted/ tidligere bosted i Oslo og Viken fylke.

I 2020 var 39 ulike landbakgrunner representert, og i 2019 var det 46 ulike landbakgrunner.

De fleste sakene gjaldt personer med landbakgrunn fra Syria (127 saker), Pakistan (125 saker), Somalia (103 saker), Irak (99 saker), Afghanistan (73 saker) og Russland (40 saker).

Noen hovedbetrykkingskategorier var mer vanlig i saker som gjaldt personer med en bestemt landbakgrunn.

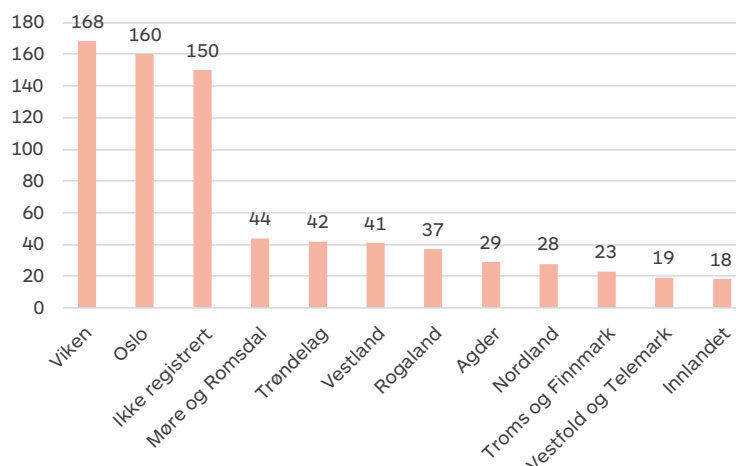
2.7

Saker fordelt på landbakgrunn²⁰

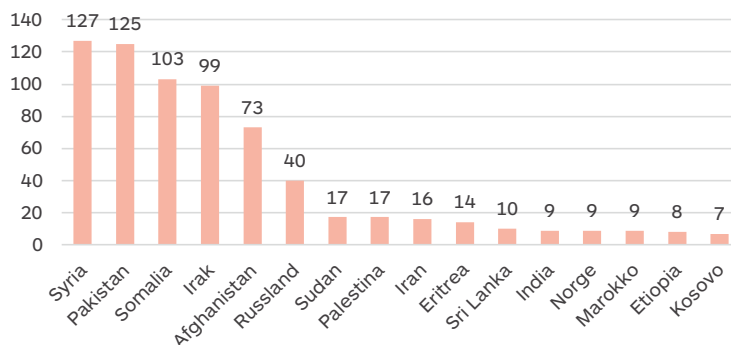
Kompetanseteamets saker gjaldt personer med landbakgrunn fra minst 47 ulike land i 2021.²¹

I saker som omhandlet personer med bakgrunn fra Syria, var hovedbetrykkingen i 47 % av sakene «trusler og vold» (60 saker). Til sammenligning var «trusler og vold» hovedbetrykking i 6,8 %

Saker fordelt på bostedsfylke

Saker fordelt på landbakgrunn

²⁰ Med «landbakgrunn» menes her eget, foreldres eller besteforeldres fødeland. Dersom personen saken gjelder er født i utlandet, blir det landet der personen er født regnet som landbakgrunn. Dersom personen saken gjelder er født i Norge, blir det landet der foreldre eller besteforeldre er født regnet som landbakgrunn. I de tilfeller

der foreldre har ulikt fødested, regnes det landet personens mor er født som landbakgrunn. I 16 saker var landbakgrunn ukjent for Kompetanseteamet.

²¹ I 16 saker var landbakgrunn ukjent for Kompetanseteamet.

av sakene som gjaldt personer med somalisk bakgrunn (7 saker). I sakene som gjaldt personer med landbakgrunn fra Somalia var derimot «frykt for ufrivillig opphold» hovedbekymring i 38,8 % av sakene (40 saker), mens «ufrivillig opphold i utlandet» var hovedbekymring i 22,3 % av sakene (23 saker).

Mens «frykt for tvangsekteskap» var hovedbekymring i 40 % av sakene som gjaldt personer med bakgrunn fra Pakistan (50 saker), var dette en mindre vanlig hovedbekymring i saker som gjaldt personer med Somalia og Russland som bakgrunn. Og mens «frykt for barneekteskap» sjelden var hovedbekymringen i saker som gjaldt personer med bakgrunn fra Pakistan (2,4 %), gjaldt samme hovedbekymring 9,5 % av sakene om personer med syrisk landbakgrunn.

I om lag halvparten av sakene som gjaldt personer med somalisk bakgrunn, befant personen seg i utlandet da Kompetanseteamet ble kontaktet (50,5 %). Til sammenligning var det relativt få personer med syrisk bakgrunn (9,5 %) som befant seg i utlandet da Kompetanseteamet ble kontaktet.

I 2021 var det få saker som gjaldt personer med Norge som landbakgrunn. Det var 9 saker i 2021 sammenlignet med 23 saker i 2020 og 12 saker i 2021. Mens flere saker i 2020 gjaldt personer fra såkalte lukkede trossamfunn, gjaldt dette kun en sak i 2021. Hovedbekymring i de fleste sakene som gjaldt personer med Norge som landbakgrunn, var «negativ sosial kontroll» og «trusler og vold».

2.7.1

Syria

I 2021 gjaldt 127 saker personer med syrisk landbakgrunn. Dette er en andel på 16,7 %. Fra 2017 (58 saker) og fram til og med i dag har det vært en jevn økning i antall saker med denne landbakgrunnen. I 2020 gjaldt 131 saker personer med bakgrunn fra Syria, og i 2019 var det 97 saker. I 2021 var Syria landbakgrunnen i flest saker.

Av de 127 sakene i 2021 gjaldt 60,6 % voksne (77 saker) og 38,6 % barn (49 saker). I en sak var alder ukjent. I 72,4 % av sakene var den utsatte jente/kvinne (92 saker), og i 21,3 % av sakene var den utsatte en gutt/mann (27 saker). I 6 saker var kjønn ukjent.

Hovedbekymring i de fleste sakene var «trusler og vold» (60 saker), «negativ sosial kontroll» (22 saker), «frykt for tvangsekteskap» (15 saker) og «frykt for barneekteskap» (12 saker). 5 saker gjaldt hovedbekymringen «gjennomført barneekteskap».

Noen av sakene som omhandlet personer med syrisk bakgrunn, gjaldt negativ sosial kontroll, trusler og vold fra personer eller andre familier i et felles lokalmiljø- eller nettverk av personer med samme landbakgrunn eller etnisk, religiøs eller kulturell bakgrunn.

Barnevernstjenesten tok kontakt for veiledning i 26 % av sakene som gjaldt personer med bakgrunn fra Syria (33 saker). I 16,5 % av sakene var det flyktningetjenesten/introduksjonsprogram som tok kontakt (21 saker).

2.7.2

Pakistan

Etter Syria er Pakistan den landbakgrunnen som er mest frekvent i 2021, med 125 saker og en andel på 16,5 %. Til sammenligning var Pakistan landbakgrunn i 116 saker i 2020 og 119 saker i 2019.

95 saker gjaldt voksne, og 30 saker gjaldt barn. 97 saker gjaldt jenter/kvinner, og 28 saker gjaldt gutter/menn.

Hovedbekymringene i de fleste sakene var «frykt for tvangsekteskap» (50 saker), «trusler og vold» (36 saker) og «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» (12 saker).

UDI tok kontakt med Kompetanseteamet i 25,6 % av sakene som gjaldt personer med bakgrunn fra Pakistan (32 saker). I 29 av disse var hovedbekymringen «frykt for tvangsekteskap».

2.7.3

Somalia

103 saker gjaldt personer med bakgrunn fra Somalia i 2021. I 2020 hadde Kompetanseteamet 67 saker om personer med samme landbakgrunn, og i 2019 var det 109 saker.

De fleste sakene gjaldt barn (73 saker), og 30 saker gjaldt voksne. 72 saker gjaldt jenter/kvinner, og 26 saker gjaldt gutter/menn. I 5 saker var kjønn ukjent for Kompetanseteamet.

«Frykt for ufrivillig opphold i utlandet» var hovedbekymring i 40 saker, og «ufrivillig opphold i utlandet» var hovedbekymring i 23 saker. I 12 saker gjaldt hovedbekymringen frykt for kjønnslemlestelse. I mer enn halvparten av sakene befant personene seg i utlandet (52 saker), hovedsakelig i Somalia.

Barnevernstjenesten var den instans som tok kontakt i flest saker som gjaldt personer med bakgrunn fra Somalia (24 saker).

2.7.4

Irak

I 2021 gjaldt 99 saker personer med landbakgrunn fra Irak. Til sammenligning var det 72 saker i 2020 og 74 saker i 2019.

61 saker gjaldt barn, og 38 saker gjaldt voksne. 81 saker gjaldt jenter/kvinner, og 15 saker gjaldt gutter/menn. I 3 saker var kjønn ukjent for Kompetanseteamet.

Hovedbekymring i de fleste sakene var «trusler og vold» (39 saker), «frykt for ufrivillig opphold i utlandet (22 saker), «frykt for tvangsekteskap» (15 saker) og «ufrivillig opphold i utlandet» (13 saker).

Når det gjelder Irak som landbakgrunn, var det politiet som tok mest kontakt med Kompetanseteamet (19 saker). Deretter var det barnevernstjenesten som tok mest kontakt i sakene.

2.7.5

Afghanistan

I 2021 gjaldt 73 saker personer med Afghanistan som landbakgrunn. Antallet er omtrent på samme nivå som 2020 (78 saker) og 2019 (74 saker).

50 saker gjaldt voksne, og 23 saker gjaldt barn. 51 saker gjaldt jenter/kvinner og 22 saker gjaldt gutter/menn.

Hovedbekymringen i de fleste sakene var «frykt for tvangsekteskap» (23 saker) og «trusler og vold» (19 saker).

Det var UDI (17 saker) og Barnevernstjenesten (11 saker) som ba om veiledning i de fleste av sakene.

2.7.6

Russland

40 saker gjaldt personer med landbakgrunn Russland i 2021. Til sammenligning var antallet 27 i 2020 og 32 i 2019. I de fleste av sakene har personene bakgrunn fra Tsjetsjenia.

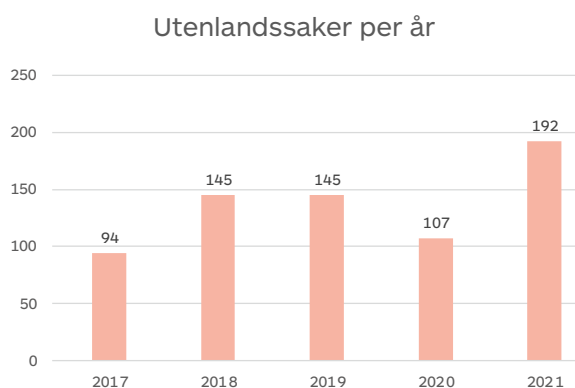
22 saker gjaldt barn og 18 saker gjaldt voksne.

16 saker gjaldt hovedbekymringen «ufrivillig opphold i utlandet», og 8 saker gjaldt «frykt for ufrivillig opphold i utlandet». I 22 av de 40 sakene vedrørende personer med Russland som landbakgrunn, befant personen seg i Russland da Kompetanseteamet ble kontaktet.

2.8

Utsatte i utlandet

Kompetanseteamet jobbet i 2021 med 192 saker som gjaldt personer som befant seg i utlandet da Kompetanseteamet ble involvert. I tillegg var det 10 saker der det var uvisst om personen var i Norge eller i utlandet. Dette er en stor økning sammenlignet med tidligere år. I 2020 jobbet Kompetanseteamet med 107 saker der den utsatte befant seg i utlandet, og i 2019 var det 145 saker.

Av sakene som gjaldt personer i utlandet i 2021, var 116 barn og 76 voksne. 137 saker gjaldt jenter/kvinner, og 50 saker gjaldt gutter/menn. I 5 saker var kjønn ukjent.

De mest frekvente hovedbekymringene i 2021 var «ufrivillig opphold i utlandet» (80 saker), «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» (40 saker), «frykt for tvangsekteskap» (27 saker), «trusler og vold» (20 saker) og «frykt for kjønnslemlestelse» (10 saker).

De vanligste landbakgrunnene i saker som gjelder personer i utlandet, var Somalia (52 saker), Irak (29 saker), Pakistan (23 saker), Russland (22 saker), Syria (12 saker) og Afghanistan (12 saker). Oppholdsland samsvarer i stor grad med opprinnelsesland i sakene, men noen oppholder seg også i tredje land.

Det har i 2021 vært en økning av saker fra norske utenriksstasjoner med integreringsrådgiver. Mens Kompetanseteamet fikk henvendelser som gjaldt 36 saker i 2019 og 24 saker i 2020, var antallet 47 i 2021. Kompetanseteamet har også sett en økning av saker fra Utenriksdepartementet i 2021 (15 saker) sammenlignet med tidligere år, der det har vært ingen eller svært få saker. I tillegg har utenriksstasjoner uten integreringsrådgiver henvendt seg om 6 saker.

Mye tyder på at mer åpne grenser i 2021 sammenlignet med 2020 har ført til mer reising i året som har vært til tross for at reising til mange av de aktuelle landene også i store deler av 2021 har vært frarådet.²² Pandemien kan også ha ført til at flere som har oppholdt seg i utlandet over lengre tid, har ønsket å komme tilbake til Norge.

2.8.1

Refusjon av reisekostnader og koordinering ved retur til Norge

Kompetanseteamet forvalter refusjonsordningen regulert i «F-02-18 Rundskriv – Utgifter til hjemreise til Norge ved negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse».²³

Hvis den utsatte befinner seg i utlandet og ikke har mulighet til å dekke reisekostnadene for retur til Norge selv, kan utenriksstasjonen på vegne av vedkommende søke om å få dekket hjemreisen gjennom refusjonsordningen som Kompetanseteamet forvalter.

I 2021 mottok Kompetanseteamet søknader om refusjon av kostnader i forbindelse med retur til Norge for 17 personer. Søknadene gjaldt 9 voksne og 8 barn. 16 søknader ble innvilget. Av søknadene som ble innvilget har alle, med unntak av en, returnert til Norge i løpet av 2021. Det har i 2021 vært en økning i antall personer det ble innvilget refusjon for, sammenlignet med 2020 (ni personer) og 2019 (syv personer).

²² Fram til 1.10.21 frarådet UD alle reiser som ikke var strengt nødvendige til land utenfor EU/EØS, Storbritannia og Sveits, samt enkelte land utenfor Europa.

²³ Rundskriv om refusjonsordningen: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-f-02-18/id2632326/>

I flere av sakene har Kompetanseteamet koordinert mottakelsen i Norge. Dette innebærer blant annet kontakt med ulike tjenester, som politi, krisesenter, nav og barnevernstjenesten, som kan spille en rolle den første tiden etter at den utsatte har kommet tilbake til Norge. Denne koordineringen kan også være aktuell i saker der det ikke er søkt om refusjon til hjemreise. Pandemien har ført til at det har vært noen ekstra oppgaver som Kompetanseteamet har måttet håndtere som del av koordineringen og oppfølgingen av de utsatte som har returnert til Norge. Dette handler blant annet om kontakt med karantenehotell, kontakt med den utsatte under oppholdet på karantenehotell samt kontakt med NAV i forbindelse med garanti for betaling av karantenehotellet. I spesielle tilfeller har det vært mulighet for å søke om unntak fra regelen om karantenehotell. Disse søknadene har UDI hatt ansvaret for å vurdere. Det har vært behov for unntak ved et tilfelle der en person returnerte fra utlandet, og Kompetanseteamet bistod i denne saken med å fremme en søknad til UDI.

2.8.2

Henvendelser fra afghanere i Afghanistan

Sommeren 2021 ble situasjonen i Afghanistan tilspisset etter at de allierte styrkene besluttet å trekke seg ut av landet. Etter evakueringen fra Kabul i august fikk Kompetanseteamet flere henvendelser på e-post fra afghanere som ønsket hjelp til å komme seg ut av Afghanistan. Disse ble besvart ved å henvise til UDIs nettsider, hvor det lå informasjon om mulighetene for oppholdstillatelse i Norge samt lenke til Utenriksdepartementets informasjon om evakueringen.

2.9

Utlendingssaker

Kompetanseteamet registrerer en sak som en utlendingssak når saken både gjelder en utlending (person uten norsk statsborgerskap) og saken har spørsmål knyttet til en oppholds- eller beskyttelsessak (asyl). Vi registrerer det også som en utlendingssak der det er søkt familieinnvandring med personen saken gjelder.

Kompetanseteamet ble kontaktet for veiledning i 242 utlendingssaker i 2021. Av det totale antallet saker vi jobbet med, var altså 32 % utlendingssaker. Det er en stor økning sammenlignet med tidligere år. I 2020 var det 160 utlendingssaker, og i 2019 var antallet 163.

71 % av utlendingssakene gjaldt jenter/kvinner, mens 28 % gjaldt gutter/menn. De fleste sakene gjaldt voksne (75 %). Av 242 utlendingssaker gjaldt 83 personer som befant seg i utlandet.

UDI var, i likhet med tidligere år, den instansen som oftest tok kontakt med Kompetanseteamet i utlendingssakene. Dette gjaldt 32,6 % av sakene (79 saker). Andre instanser som tok kontakt i utlendingssaker, var minoritetsrådgivere / skoler med minoritetsrådgivere (23 saker), politiet (21 saker), utenriksstasjon/ambassade med integreringsrådgiver (20 saker), krisesentre (15 saker) og Utenriksdepartementet (14 saker).

«Frykt for tvangsekteskap» var hovedbekymring i 90 utlendingssaker i 2021, sammenlignet med 73 saker i 2020 og 80 saker i 2019. Det har vært en stor økning i antall saker som gjelder hovedbekymringskategorien «trusler og vold». Det var 59 saker som gjaldt «trusler og vold», sammenlignet med 30 saker i 2020 og 25 saker i 2019. Det har også vært en stor økning i antall utlendingssaker der hovedbekymring er «ufrivillig opphold i utlandet». Denne hovedbekymringskategorien har økt fra 15 saker i 2020 til 33 saker i 2021. Også utlendingssaker med hovedbekymringskategorien «frykt for ufrivillig opphold i utlandet» har økt, fra fem saker i 2020 til 18 saker i 2021.

22 % av utlendingssakene gjaldt personer med landbakgrunnen Pakistan (53 saker). Deretter gjelder de fleste sakene personer med landbakgrunn fra Afghanistan (16, %), Syria (13,6 %), Irak (12,8 %), Russland (9 %) og Somalia (7 %).

3.

Erfaringer fra arbeid med enkeltsaker

Kompetanseteamet ser at voldsutsatte i våre saker ofte har et avhengighetsforhold til voldsutøveren eller voldsutøverene. Dette er et kjennetegn ved vold i nære relasjoner, der voldsutøver ofte er ens nærmeste. I saker som omhandler æresrelatert vold er det ofte flere voldsutøvere, og det kan være flere i nærmeste familie eller storfamilien som støtter voldsutøveren fordi det handler om familiens ære. Det at flere utøver eller støtter den æresrelaterte volden i en familie, kan gjøre det vanskeligere å få til en endring som resulterer i at volden opphører. Konsekvensene av å forlate voldsutøver(ene) er imidlertid også store, da det kan bety at man utstøtes fra hele familien eller må leve over tid i en trusselsituasjon. Faktorer som dette, og sosialisering inn i et kollektivistisk tankesett som setter familien før individet, øker avhengighetsforholdet den voldsutsatte har til voldsutøver(ne).

Med avhengighetsforholdet som det her vises til, er det ekstra viktig at hjelpeapparatet har nok kompetanse til å avdekke og hjelpe den utsatte ut av volden. Det kan være svært vanskelig for den utsatte å oppsøke hjelp på egen hånd. Likeså er det viktig at retningslinjer og lovverk er slik at de ikke er til hinder for å søke hjelp og å flytte bort fra voldsutøver(ne).

3.1

Strukturer som bidrar til å opprettholde avhengighet til voldsutøveren

I Kompetanseteamets saker er det noen voldsutsatte som er særlig sårbare, og der avhengigheten av voldsutøver kan være spesielt stor. I tillegg ser vi andre utfordringer som handler mer om det systemet som skal gi tjenester og hjelpe.

Vi har i årsrapporten for 2020 pekt på sårbarheten hos personer som nylig har kommet til Norge på familieinnvandring eller som flyktning, som i liten grad kjenner til språket og tjenesteapparatet og som kan ha liten tillit til norske myndigheter. Her er manglende informasjon og manglende bruk av tolk noen av utfordringene vi ser. Videre har Kompetanseteamet tidligere belyst hvordan det å flytte fra trusselutøveren noen ganger kan være vanskelig, blant annet fordi den utsattes rettigheter til integreringsstønad og introduksjonsprogram de første fem årene i utgangspunktet er i kommunen en er bosatt i.²⁴

Nedenfor ønsker vi å synliggjøre andre forhold knyttet til særlige sårbare personer.

3.1.1

Når familieinnavandring følges av krav om å bo sammen

Kompetanseteamet har jobbet med flere saker hvor foreldre og søsken har kommet på familieinnavandring med en mindreårig flyktning. I slike tilfeller tvinges flyktningen, som etter hvert blir voksen, til å ha foreldrene og søsknene boende sammen med seg. Grunnen til dette er bokravet som knyttes til foreldrenes eller søsknenes oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 43.²⁵ Det er et vilkår i bestemmelsen at foreldre og søsken må bo med den unge voksne de kom på familieinnavandring med for å beholde oppholdstillatelsen i Norge. Kravet gjelder helt til de får permanent oppholdstillatelse. Dette er bekymringsverdig når søsken eller foreldre utsetter barnet eller den unge voksne de bor med, for vold. Det er også bekymringsverdig dersom den unge voksne utøver vold mot foreldre eller søsken som har kommet på familieinnavandring. I begge tilfeller kan den voldsutsatte oppleve å være tvunget til å bli boende sammen med voldsutøver.

Noen saker gjelder ungdommer som kommer på familieinnavandring med en forelder i Norge og har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 42.²⁶ Her ser vi at unge som utsettes for vold av forelderen sin eller andre i husstanden, er redd for å dra til kriesenter eller flytte fra voldsutøveren. Dette er blant annet fordi forelderen og barnet som hovedregel skal bo sammen og risikerer å miste oppholdstillatelsen dersom kontakten med forelderen brytes eller forelderen trekker samtykket til oppholdstillatelsen. Dette er problematisk. Av sikkerhetsmessige grunner må nemlig en ungdom som utsettes for æresrelatert vold, i noen saker flytte fra forelderen eller familien som utøver vold, og det kan derfor være behov for at ungdommen bryter kontakten helt i en periode. Noen ungdommer opplever trusler fra forelderen om at de skal trekke samtykket til oppholdstillatelsen. Dette kan gjøre det vanskeligere for den som er utsatt for vold, å forlate den som utøver volden.

I tilfeller der en person kom på familieinnavandring som ektefelle eller samboer og utsettes for vold av medlemmer i husstanden eller svigerfamilien i Norge, kan det søkes om opphold på selvstendig grunnlag etter den såkalte mishandlingsbestemmelsen i utlendingsloven § 53. Men denne bestemmelsen gjelder kun for personer som har fått midlertidig oppholdstillatelse som ektefelle (§ 40) eller samboer (§ 41). Dersom man har en midlertidig oppholdstillatelse etter en annen bestemmelse, har man ikke mulighet til å søke om oppholdstillatelse etter § 53 dersom man er voldsutsatt.

Utlendingsmyndighetene vurderer alltid sterke menneskelige hensyn i alle saker hvor man ikke fyller vilkårene, også ved fornyelse av en oppholdstillatelse. Men det er en skjønnsmessig vurdering og fungerer som et sikkerhetsnett for de sakene som det vil være helt urimelig å avslå. En viktig del av vurderingen er om det finnes mange lignende tilfeller (innvandringsregulerende hensyn), i så fall vil det kunne tale mot å gi noen en oppholdstillatelse på dette grunnlaget. Når det ikke finnes en alternativ oppholdstillatelse å søke på, velger en del å bli værende i en voldelig relasjon lenger enn nødvendig av frykt for å miste oppholdstillatelsen og måtte forlate Norge.

På bakgrunn av erfaringen med disse sakene anbefaler Kompetanseteamet at det ses nærmere på utlendingsloven og vurderer om det er behov for en lovendring.

3.1.2

NAVs rolle på veien mot økonomisk selvstendighet

Det er vanskelig å være ung voksen som må flytte fra familie på grunn av vold. Når det er snakk om æresrelatert vold og negativ sosial kontroll, kan det å flytte fra familien være ekstra vanskelig. I noen familier er det tradisjon for at barna, særlig døtrene, bor med familien sin til de gifter seg.

²⁵ Utlendingsloven: <https://www.udiregelverk.no/rettskilder/lover-og-forskrifter/lover-og-forskrifter-2/utlendingsloven---utlend/#kapittel-6-paragraf-7>

²⁶ Utlendingsloven: <https://www.udiregelverk.no/rettskilder/lover-og-forskrifter/lover-og-forskrifter-2/utlendingsloven---utlend/#kapittel-6-paragraf-6>

Mens de unge fortsatt går på videregående skole, er de fleste økonomisk avhengige av foreldrene sine. Ifølge Barneloven § 66 og § 68 har foreldrene en forsørgerplikt så lenge barnet har rett til videregående opplæring, som er til skoleåret man fyller 24 år). Dersom en eller begge foreldrene utøver vold, betyr dette at de unge er avhengige av voldsutøveren.

Både krisesentre og minoritetsrådgivere forteller om en manglende forståelse hos NAV for denne problematikken. Til tross for at den unge over 18 år har måttet flytte til krisesenter på grunn av volden hjemme, erfarer både krisesentre og minoritetsrådgivere at NAV-ansatte henviser til foreldrenes forsørgeransvar når det søkes om stønad fra NAV til livsopphold inkludert penger til å leie et sted å bo. Et slikt avslag på nødvendig økonomisk hjelp, kan vanskeliggjøre det å flytte fra familien eller familiemedlemmer som utøver vold og vil slik kunne bidra til å opprettholde avhengigheten til voldsutøveren(e). Det er heller ingen løsning at NAV krever inn bidrag fra foreldrene, siden foreldrene ofte i utgangspunktet er imot flyttingen eller er i konflikt med den unge som velger å flytte. Innkreving av bidrag kan i så måte bidra til å eskalere konflikten og en allerede vanskelig situasjon.

Erfaring fra saker Kompetanseteamet veileder i, viser også at unge voksne på videregående skole til tider får avslag på søknad om økonomisk bistand fra NAV med beskjed om å søke lån og stipend fra Lånekassen. Dette begrunnes med at sosialhjelp ikke skal brukes til å finansiere utdanning. Avslag på grunnlag av dette er imidlertid feil, da det i Rundskriv 35 til Sosialtjenesteloven står at sosialhjelp ikke skal brukes til å finansiere høyere utdanning, og videregående skole ikke er å regne som høyere utdanning.²⁷

Dersom elever på videregående skal ta opp studielån, innebærer dette at de setter seg i gjeld i en etableringsfase der de er tvunget til å flytte fra forsørgerne sine på grunn av vold. Dette er noe som også tas opp under samme punkt i Rundskriv 35 til Sosialtjenesteloven, der det står: «Det kan være urimelig å kreve at en vanskeligstilt ungdom under ordinær skolegang skal ta opp lån for å kunne fullføre opplæringen, og starte voksenlivet med gjeld. Det er ikke alminnelig å ta opp lån for ungdom i tilsvarende livssituasjon».²⁸

Når det gjelder personer som er utsatt for vold og har et behov for å være økonomisk uavhengig av voldsutøveren, er det også viktig å påpeke NAV-kontorenes rett og plikt til å foreta skjønnsmessige vurderinger i hver enkelt sak. Det skal tas konkrete og individuelle vurderinger av hjelpebehov, stønadsbeløp og stønadsform. Vurderingene skal så langt som mulig foretas i samarbeid med tjenestemottaker.²⁹

3.1.3

Sårbare voksne med funksjonsnedsettelse

Kompetanseteamet har i 2021, som tidligere år, hatt noen saker som gjelder voldsutsatte med funksjonsnedsettelse. Personer med fysisk og/eller kognitiv funksjonsnedsettelse kan ha nedsatt evne til å beskytte seg mot vold, ha bevegelsesutfordringer, oppleve kommunikasjonsutfordringer i møte med hjelpeapparatet m.m. som gjør at de er særlig risikoutsatt når det gjelder vold.³⁰ Personer med funksjonsnedsettelse kan også være særlig i risiko for å bli utsatt for tvangsekteskap. Det kan være ulike årsaker til dette. Blant annet kan familien ønske at en ektefelle skal ta vare på og pleie personen. Det kan også være vanskeligere for personen å si imot familien eller det kan være at personen ikke forstår hva hen sier ja til når det blir spurt om ekteskapsinngåelse.³¹

²⁷ Jf. Rundskriv 35 til sosialtjenesteloven pkt. 4.18.2.10

²⁸ Rundskriv 35 til sosialtjenesteloven pkt. 4.18.2.10

²⁹ Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i NAV - Lovdata § 18 4.18.1: <https://lovdata.no/nav/rundskriv/r35-00#ref/lov/2009-12-18-131/%C2%A718>

³⁰ Dahl og Sørensen, 2020, «Vold, overgrep og omsorgssvikt mot risikoutsatte voksne».

³¹ Kompetanseteamets årsrapport for 2019: <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005162>

I sakene som gjelder utsatte med kognitive og/eller fysiske funksjonsvariasjoner, ser vi at avhengigheten av omsorgspersoner, familie, ektefelle, samboer eller kjæreste ofte er stor. Når de nærmeste er voldsutøvere, kan det være vanskelig både å be om hjelp og å komme seg bort fra volden. I tillegg vil den voldsutsatte ofte være avhengig av hjelpen han/hun får i kommunen, som støttekontakt, tilrettelegging i skolen og avlastningsplass.

I saker som omhandler tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ kontroll, ser vi ofte at konflikten med familien eskalerer når den utsatte prater med noen utenforstående om volden hjemme. Konflikten kan også eskalere dersom familien/ektefelle eller andre den utsatte bor med, får informasjon om at den utsatte skal flytte ut av hjemmet. Derfor kan det generelt være høy terskel for å be om hjelp. For voldsutsatte med funksjonsnedsettelse kan det være enda vanskeligere fordi de er avhengige av hjelp og tilrettelegging. Det kan være vanskelig å avdekke volden og behovet for hjelp, vanskelig å kartlegge situasjonen og vanskelig å få den utsatte til å ta imot hjelpen.

Jo større behovet for hjelp og tilrettelegging er, jo vanskeligere kan det være å raskt få på plass sikkerhetstiltak som også tar hensyn til behov som kan følge av funksjonsnedsettelsen. I enkelte tilfeller kan utsatte, til tross for behovet for sikkerhet, vurderes å ikke være egnet for eventuelle sikkerhetstiltak. Dette kan for eksempel gjelder voldsalarm og bosted på hemmelig adresse/skjerming av adresse i folkeregisteret (Strengt fortrolig/kode 6 eller fortrolig/kode 7).

I noen tilfeller kan den utsatte trenge plass på krisesenter og etter hvert flytting til ny kommune. Ved behov for at tilrettelegging og tjenester er på plass i ny kommune ved flytting, må dette søkes om i forkant av flytting. Ny kommune kan ikke avslå søknad om tjenester med begrunnelsen at personen som trenger tjenestene ikke bor eller oppholder seg i kommunen på søknadstidspunktet.³² Likevel kan prosessen være tidkrevende, og botiden på krisesenter kan bli lang.

I Kompetanseteamet har vi fått henvendelser i saker der det er bekymring for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll mot personer med funksjonsnedsettelse. I sakene har hjelpeapparatet opplevd utfordringer knyttet til kartlegging, å få samtykke til å hjelpe, sikkerhet og tilrettelegging på krisesenter. Det har også vært utfordringer knyttet til tilrettelegging før flytting til ny kommune, særlig det å finne egnet bolig med oppfølging etter eventuelt botilbud.

Kompetanseteamet har i 2021 hatt tett samarbeid med prosjektet TryggEst – Vern for sårbare voksne, som drives av Bufdir.³³ Samarbeidet har blant annet bestått av anonym drøfting av enkeltsaker, henvisning av saker til TryggEst samt erfaringsutveksling.

Kompetanseteamet ser behov for økt kompetanse på vold, herunder tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse, mot personer med fysisk- og kognitiv funksjonsnedsettelse i kommunene. Dette er også et tiltak i Handlingsplanen «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold». Kompetanseteamet ser fordeler ved TryggEst modellen, som en måte å organisere vern mot vold for sårbare voksne i kommunene.

³² Rundskriv I-43/99 Ansvar for å yte pleie- og omsorgstjenester til sterkt pleietrengende ved flytting mellom kommuner: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/i-4399/id108530/>

³³ Informasjon om TryggEst: <https://bufdir.no/vold/TryggEst/>

4.

Bo- og støttetilbudet

Det nasjonale bo- og støttetilbudet for personer over 18 år utsatt for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll, botilbudet, koordineres av Kompetanseteamet. Botilbudet er etablert i et samarbeid mellom Bufdir og fem utvalgte kommuner og bestod i 2021 av 26 plasser.³⁴

Målgruppen for botilbudet er personer som er utsatt for tvangsekteskap, trusler om tvangsekteskap eller annen æresrelatert vold. Dette inkluderer også psykisk vold og negativ sosial kontroll. Både kvinner, menn, par og foreldre med barn kan vurderes for botilbudet.

Botilbudet består av leiligheter og kollektiv som er sikkerhetsklart av politiet. Botiden er maksimalt ni måneder. I denne perioden får beboerne miljøterapeutisk oppfølging, etablert kontakt med aktuelle tjenester i kommunen, kontakt med frivillige fra ulike aktuelle organisasjoner samt tilbud om tiltak for å styrke det sosiale nettverket. Botilbudene skal bidra til at beboere får tilstrekkelig oppfølging fra det offentlige hjelpeapparatet, frivillige organisasjoner og, ved behov, ansatte i botilbudet etter at de har flyttet ut.

Fra 2020 har oppfølgingen av beboere etter utflytting blitt styrket. Den faglige plattformen til botilbudet ble endret for å synliggjøre at det er ønskelig at botilbudene ved behov jobber med oppfølging etter utflytting.³⁵

4.1

Plasseringer og beboere i 2021

Det ble plassert 31 personer i botilbudet i 2021. Dette er en nedgang i antall plasseringer sammenlignet med 2020, da 39 personer ble tildelt plass. En mulig forklaring på færre plasseringer i 2021 kan være det høye belegget i starten av året. Det var mange plasseringer i november og desember 2020, og de ble boende utover våren og sommeren 2021. Totalt har det vært 53 personer som har bodd i botilbudet i løpet av året. 22 av disse ble plassert i 2020, men bodde fortsatt i botilbudet i 2021.

Antallet plasseringer i 2021 var imidlertid på nivå med 2019 (30 plasseringer), 2018 (33 plasseringer) og 2017 (30 plasseringer).

Informasjon om de 31 som ble plassert i 2021:

- > 26 voksne og 5 barn
- > Av de voksne var 22 kvinner og 4 menn
- > For de voksne spenner alderen fra 18 år til 35 år. Median var på 20 år.
- > Representerer 14 ulike landbakgrunner.
- > Flest med bakgrunn fra Afghanistan, Irak og Pakistan

³⁴ I 2019 og 2020 ble det etablert til sammen fire midlertidige plasser i botilbudet, som kom i tillegg til 22 faste plasser. I 2021 ble de midlertidige plassene gjort til faste plasser og botilbudet bestod i 2021 derfor av 26 faste plasser.

³⁵ Microsoft Word - Faglig plattform - bo- og støttetilbudet - revidert mai 2020 (bufdir.no): <https://www.bufdir.no/globalassets/global/tilskudd-bruk-denno/bo-og-stottetilbud/faglig-plattform-for-nasjonalt-bo-og-stottetilbud-for-unge-utsatt-for-tvangsekteskap-og-aeresrelatert-vold---revidert-mai-2020.pdf>

4.1.1

Belegg i botilbudet

Til tross for færre plasseringer i 2021 sammenlignet med 2020 var belegget høyere. I 2021 var det gjennomsnittlige belegget på 86 %, mens det i 2020 var på 68 %. Første halvdel av 2021 var belegget i snitt på 90 %, mot 82 % siste halvdel av året.

Belegget forteller hvor stor andel av de 26 plassene som er i bruk. Til tider er det imidlertid noen av botilbudene som tar imot flere beboere enn antall plasser skulle tilsi. Dette er fordi en leilighet i utgangspunktet er én plass, mens det kan plasseres forelder med barn eller par i samme leilighet. Det telles én plass per person på grunn av ressursene som brukes til oppfølging. Dette betyr at botilbudet i en kommune kan ha ledig leilighet som kan brukes dersom botilbudet har kapasitet, selv om alle plassene er fylt opp.

Det er ikke et mål at botilbudet skal ha fullt belegg. Siden det kontinuerlig er nye utsatte som vurderes for botilbudet, bør det være ledige plasser gjennom hele året. Det er svært uheldig dersom det skulle bli en venteliste fordi botilbudet er fullt, slik at utsatte med ferdigstilt kartlegging og trusselvurdering må vente på å flytte inn selv om de er tildelt plass i botilbudet. Mange av de som trenger botilbudet, har vært gjennom lange prosesser på forhånd. Noen ganger med seg selv, andre ganger i systemet som ikke har fanget opp behovet eller risikosituasjonen. Det er derfor svært uheldig dersom ventetiden blir forlenget fordi det ikke er ledig plass i botilbudet.

4.1.2

Saker der det ikke blir plassering i botilbud

I 2021 ble 76 vurdert for botilbudet. Mens 31 personer ble tildelt plass, var det 45 som i løpet av prosessen ikke ønsket eller fikk plass, eller fortsatt er i prosess i 2022.

Det er mange ulike årsaker til at noen som er vurdert for botilbudet ikke tildeles plass. Noen finner annen bolig mens de venter på å bli tildelt plass i botilbudet, for eksempel mens politiet utarbeider trusselvurdering, mens de venter på rettsak om barnefordeling og samvær eller i påvente av avklaring rundt mulighet for sekundærbosetting. Andre ønsker ikke, eller bør ikke av sikkerhetsmessige grunner, flytte til den delen av landet der vi har ledig botilbudsplass, og de finner derfor andre løsninger. Noen er ikke egnet for botilbud pga. egne utfordringer med vold og/eller rus eller annen kriminalitet som kan utgjøre en fare for andre beboere eller være en risiko for at beliggenheten til boligene avsløres. Det er også noen som velger å bli hjemme (hos partner/familie) likevel eller vender tilbake til dem etter kortere opphold på krisesenter.

I saker vi har vurdert for botilbud, og der personen ikke får tilbud eller takker nei til tilbud, veileder vi ofte videre i saken likevel. Det kan være snakk om å koble på aktuelle andre tjenester og å veilede andre tjenester som er i eller kommer i kontakt med personen, som NAV (bolig og økonomi), politi (sikkerhet og beskyttelse) og mentorordning (støtte og eventuelt erfaringsfelleskap). Det kan også være andre aktuelle tjenester og frivillige aktører.

4.2

Hvordan går det med de som har vært i botilbudet?

Vi vet en god del om hvordan beboere har det mens de bor i botilbudet. Dette gjør vi gjennom dialogen med botilbudene, men også gjennom data fra ulike rapporter som er skrevet om botilbudene.³⁶ Det er imidlertid lite kunnskap om hvordan det går med beboere etter at de har flyttet ut av botilbudet. Dette er noe Kompetanseteamet og Bufdir har ønsket å vite mer om.

³⁶ Bredal, A. og Orupabo, J. (2008) Et trygt sted å bo. Og noe mer. Evaluering av bo- og støttetilbudet til unge som bryter med familien på grunn av tvangsekteskap. ISF-Rapport 2008:7, Dullum, J. og Mettenes, K. (2010) «Første dag var jeg redd, men glad også.» Bokollektivets faglige tilnærminger i arbeidet med unge minoritetskvinner utsatt for tvangsekteskap. Oslo krisesenter, Rambøll (2011) Sluttrapport: Evaluering av det nasjonale bo- og støttetilbudet for ungdom utsatt for tvangsekteskap. Rambøll desember 2011, Nadim, M. og Orupabo, J. (2014) Miljøterapi med unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold. Oppfølging i det nasjonale bo- og støttetilbudet. ISF-Rapport 2014:13, Bye, M. T. og Eggebø, H., Thunem, G. (2016). Sikkerhets- og familiearbeid for unge utsatte for tvangsekteskap og æresrelatert vold. KUN-rapport 2016:3 og Dullum, J. og Mettenes, K. (2019) «Litt som en familie», Bokollektivet, Oslo krisesenter.

Det ble i 2021 igangsatt en studie av hvordan det går med kvinner og menn som har bodd i botilbudet etter utflytting. Oppdraget ble gitt Likestillingssenteret KUN og NOVA, og studien skal være ferdigstilt i slutten av 2022.³⁷ Studien er et tiltak i handlingsplanen «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold» (tiltak 7).³⁸ Studien kan bli et viktig kunnskapsgrunnlag for videreutviklingen av botilbudet.

4.3 Mentorordningen

Når utsatte flytter fra familien sin på grunn av tvangsekteskap, æresrelatert vold eller negativ sosial kontroll, er det mange som opplever at de «mister» familie og nettverk. I botilbudet jobbes det med at beboere skal etablere nye og trygge nettverk.

Mentorordningen er et tilbud til beboere i botilbudet, til de som har flyttet ut av botilbudet, og til andre som har mistet kontakten med familien sin på grunn av volden de har blitt utsatt for.

Buudir koordinerer et nettverk av frivillige organisasjoner som tilbyr ulike mentorløsninger til de utsatte (mentorhub). Mentorordningen består av Røde Kors (Mentorfamilie), Oslo krisesenter (Nettverket SAMMEN), Norske Kvinners Sanitetsforening (Ressursvenn), SEIF, Hjelpekilden og Skeiv Verden.

Mentorordningen ble evaluert av Fafo i 2021 på oppdrag fra IMDi. Et viktig funn er at tiltakene i regi av frivillig sektor bidrar til å gi de unge som bryter med familien sin, noe annet enn det profesjonelle hjelpere kan gi. Samtidig krever tiltakene et profesjonelt organisasjonsapparat rundt de frivillige for å sikre faglighet, oppfølging, kvalitet, sikkerhet og kontinuitet i tilbudet.³⁹

4.4 Film om botilbudet og mentorordningen

I 2021 lanserte Buudir en film om mentorordningen og botilbudet.⁴⁰ Filmen har tatt utgangspunkt i erfaringer fra tidligere beboere og formidler budskapet om at det er hjelp å få, og at det er håp. Filmen vant pris for beste oppdragsfilm på Berlin internasjonale animasjonsfilmfestival.

Filmen henviser til en nettside på buudir.no rettet mot personer som kan trenge bistand eller hjelp fra Kompetanseteamet, Botilbudet og/eller Mentorordningen. Filmen formidles i flere tilfeller til personer som kartlegges for botilbud, slik at de kan få et innblikk i hva tilbudet er.

³⁷ Om studien «Livet etterpå»: https://www.kun.no/prosjekter_ny/livet-etterpa

³⁸ Regjeringens handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/frihet-fra-negativ-social-kontroll-og-aeresrelatert-vold/id2861094/>

³⁹ <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/noen-a-hore-til>

⁴⁰ Film om mentorordningen og botilbudet: <https://www.buudir.no/aeresrelatert-vold>

5.

Andre aktiviteter

Kompetanseteamets medlemmer jobber med tematikken både internt i egen organisasjon og ut mot tjenester, hjelpeapparatet, frivillige organisasjoner og utsatte.

Kompetanseteamets representanter skal bidra til at tematikken tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse synliggjøres når det er relevant i arbeidet direktoratene gjør. Dette kan være gjennom bidrag til høringssvar, innspill til handlingsplaner og tiltak, til forskning, innspill til retningslinjer, deltakelse i referansegrupper osv.

Kompetanseheving av hjelpeapparatet, tjenester og organisasjoner er en viktig del av Kompetanseteamets oppdrag. Kompetanseteamet tilbyr kompetanseheving både for tverrfaglige fora og til ulike tjenester. Foredragene kan både omhandle fenomenforståelse og mer spesifikt om kartlegging, vurdering og håndtering for tjenestene i sakene. Vi bidrar med enkeltforedrag og lengre opplegg.

5.1

Kompetanseheving

I 2021, som i 2020, har Kompetanseteamet hatt noe begrensede muligheter til å delta fysisk med innlegg på seminarer, fagdager osv. Kompetanseteamet har i større grad enn tidligere bidratt med digitale innlegg samt deltatt digitalt i møter der et av formålene med deltakelsen har vært å bidra til økt kompetanse på feltet.

5.1.1

Tverrfaglige samlinger og seminarer

I juni 2021 arrangerte Kompetanseteamet et webinar i forbindelse med lansering av årsrapporten for 2020. Webinaret rettet seg mot alle tjenester og andre interesserte på nasjonalt nivå. I tillegg til presentasjon av tall og analyse ble teamets tverrfaglighet og kompetanse presentert. Et hovedtema var saker som gjelder personer med syrisk bakgrunn, der det har vært en stor økning de siste årene.

Kompetanseteamet har bidratt med innlegg på et seminar arrangert av Østlandsnettverket⁴¹ og TryggEst⁴² om sårbare voksne utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, der Kompetanseteamet ønsket å synliggjøre vår rolle som veiledende instans i saker der sårbare personer utsettes for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap.

Regionalt nettverk mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse i Midt-Norge arrangerte et faglig forum om Kompetanseteamet for nettverket, samarbeidspartnere og relevante tjenester, der vi gjorde vår veiledningstjeneste kjent, samt snakket om bo- og støttetilbudet og vår rolle i saker der den utsatte befinner seg i utlandet.

Kompetanseteamet har sammen med Romerike kriesenter holdt innlegg på Trygghetsuken i Lillestrøm kommune. Trygghetsuken er en opplæringsuke for alle tjenester i kommunen.

⁴¹ Østlandsnettverket er et regionalt kompetansenettverk i arbeidet mot tvangsekteskap, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse.

⁴² TryggEst er en modell for vern av risikoutsatte voksne.
<https://bufdir.no/vold/TryggEst/>

Kompetanseteamet har deltatt i et Webinar arrangert av IMDi våren 2021 i forbindelse med Integreringsrådgiverukene. Her ble deltakerne gjort kjent med Kompetanseteamets arbeid, samt at Kompetanseteamet bidro i en casefremleggelse sammen med minoritetsrådgivere, integreringsrådgivere og IMDis fagteam for forebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

5.1.2

Innlegg og fagmøter for spesifikke tjenester **Kompetanseteamet har i 2021 bidratt med kompetanseheving gjennom blant annet:**

- > innlegg på minoritetsrådgiversamling
- > opplæring for nye minoritetsrådgivere og opplæring for nye integreringsrådgivere
- > innlegg på nettverksmøte for NAV-ansatte i Rogaland
- > innlegg på ulike NAV-kontor i Norge
- > innlegg for barnevernsledere i Rogaland
- > innlegg for ansatte på UDI sine regionskontor
- > Innlegg for politiets utlendingsavsnitt i Nordland om intervjueteknikk og tvangsekteskap
- > innlegg på kurs i regi av kriminalomsorgen
- > halvdagsseminar for Drammen krisesenter og for Glåmdalen krisesenter og NAV.

- > innlegg på fagmøte for DPS Nedre Romerike på Akershus universitetssykehus
- > innlegg for politiet i øst-politidistrikt
- > innlegg for Linköping universitet for barnehusene i Sverige
- > innlegg om helsehjelp i forbindelse med kjønnslemlestelse på arrangement i regi av Tverrfaglig helseinfo.
- > Innlegg om æresrelatert vold og negativ sosial kontroll på arrangementer i regi av SWEA kvinnegruppe

5.2

Kompetansebehov og manglende kjennskap til Kompetanseteamet

Til tross for at Kompetanseteamet har jobbet med flere saker enn noensinne i 2021, vet vi at det er store mørketall. Det er utsatte som ikke ber om hjelp, tjenester/tjenesteytere som ikke avdekker volden i møte med den utsatte, og ansatte i offentlige og kommunale tjenester som ikke har god nok kompetanse på tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse. Gjennom veiledning av ansatte i tjenestene avdekker Kompetanseteamet mangelfull kompetanse både i deler av utlendingsforvaltningen, politiet, NAV, helsetjenestene, skolene, barnevernstjenesten med flere. Det er stor etterspørsel både etter veiledning på fenomenene og på god håndtering i sakene.

Kompetanseteamet er kjent med at Politihøgskolen i 2021 gjennomførte obligatorisk opplæring for etterforskere og påtalemyndighetene på fenomenene tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll. Kompetanseteamet ser at det er et stort behov for fenomenforståelse knyttet til tematikken i politiet.

Ifølge flere rapporter er ikke Kompetanseteamet godt nok kjent for de ulike offentlige tjenestene i Norge.⁴³ Til tross for mange henvendelser om saker i 2021, tror vi behovet er enda større. Dette gjelder både de tjenestene som henvender seg mest til Kompetanseteamet, og de som i liten grad henvender seg.

Sommeren 2021 gjennomførte en av Bufdirs representanter i Kompetanseteamet en enkel kartlegging av landets krisesentres kjennskap til Kompetanseteamet og det nasjonale bo- og støttetilbudet. Det viste seg at Kompetanseteamet var mindre kjent for krisesentrene enn Kompetanseteamet hadde antatt. Blant de 44 krisesentrene som svarte, var det 13 som hverken kjente til Kompetanseteamet eller botilbudet. I tillegg var det tre andre krisesentre som ikke kjente til botilbudet, men kjente Kompetanseteamet.

5.3

Oppdrag om å gjøre Kompetanseteamet mer kjent

I 2021 fikk Bufdir i oppdrag å styrke Kompetanseteamet.⁴⁴ Deler av oppdraget handler om at Kompetanseteamet skal gjøres mer kjent, og det skal ses i sammenheng med oppdraget om informasjonstiltak gitt til IMDi for 2021. Det ble utarbeidet en plan for arbeidet med å gjøre Kompetanseteamet mer kjent.

I november 2021 skrev Bufdir kontrakt med Trigger Oslo AS, og Bufdir og Kompetanseteamet startet samarbeidet med kommunikasjonsbyrået, som skal bistå med kjennsksarbeidet som fortsetter i 2022.

I arbeidet med å gjøre Kompetanseteamet mer kjent er det også viktig å gjøre bo- og støttetilbudet kjent. Det må jobbes med å gjøre botilbudet kjent for tjenester og frivillige organisasjoner som møter personer over 18 år som kan være i behov av et sikkert botilbud på grunn av tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

5.4

Svar på Ung.no

Kompetanseteamet svarer på spørsmål om tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll, ufrivillig opphold i utlandet og kjønnslemlestelse på nettstedet ung.no.⁴⁵ I 2021 besvarte Kompetanseteamet 29 spørsmål på ung.no sammenlignet med 42 spørsmål i 2020 og 31 i 2019.

De som stiller spørsmålene Kompetanseteamet besvarer, er stort sett mellom 13 og 18 år. Det er flere spørsmål fra personer over 18 år innenfor Kompetanseteamets tematikk enn ved andre henvendelser til spørretjenesten til ung.no. 69 % av spørsmålene kommer fra jenter, 28 % er fra gutter, og 3 % av de som stiller spørsmål har registrert «annet» på kjønn.

De fleste spørsmålene handlet om negativ sosial kontroll. Andre spørsmål Kompetanseteamet besvarte, handlet om seksuell vold eller overgrep, ufrivillig opphold i utlandet, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

⁴³ Oslo economics Kartlegging av kommunenes erfaringer med barn og unge som etterlates i utlandet: <https://osloeconomics.no/2020/01/10/kartlegging-av-kommunenes-erfaringer-med-etterlatte-barn-og-unge-i-utlandet/>

⁴⁴ Oppdraget ble gitt Bufdir i tillegg til tildelingsbrev, med henvisning til

tiltak 8 om styrking av informasjon om de særskilte hjelpetjenestene i Handlingsplanen «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold». <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeresrelatert-vold/id2861094/>

⁴⁵ Informasjon om Ung.no: <https://www.ung.no/om>

6.

Statistikk

6.1

Tabelloversikt

Alle saker		
Tabell 1	Antall saker siden 2015	41
Tabell 2	Antall saker fordelt på kjønn	41
Tabell 3	Antall saker fordelt på alder	41
Tabell 4	Hovedbekymring i sakene	42
Tabell 5	Antall saker fordelt på landbakgrunn	43
Tabell 6	Hvem henvendte seg i sakene i 2021	44
6.3 Utlendingssakene		
Tabell 7	Utlendingssakene fordelt på kjønn	45
Tabell 8	Utlendingssakene fordelt på alder	45
Tabell 9	Utlendingssakene fordelt på hovedbekymring	45
Tabell 10	Utlendingssaker fordelt på landbakgrunn	46
Tabell 11	Hvem henvender seg i utlendingssakene	46
Tabell 12	Utlendingssaker fordelt på oppholdsstatus	47
6.4 Utsatte i utlandet		
Tabell 13	Utsatte i utlandet fordelt på kjønn	47
Tabell 14	Utlendingssakene fordelt på alder	47
Tabell 15	Utsatte i utlandet fordelt på hovedbekymring	48
Tabell 16	Utsatte i utlandet fordelt på landbakgrunn	48

6.5

Saker som gjelder barn

Tabell 17	Kjønn i saker som gjelder barn	49
Tabell 18	Hovedbekymring i saker som gjelder barn	49
Tabell 19	Landbakgrunn i saker som gjelder barn	50
Tabell 20	Hvem henvendte seg i sakene i 2021	51

6.6

Tall per landbakgrunn fordelt på hovedbekymring, kjønn og alder

Syria

Tabell 21	Syria - Alder	52
Tabell 22	Syria - Kjønn	52
Tabell 23	Syria - Hovedbekymring	52

Pakistan

Tabell 24	Pakistan - Alder	53
Tabell 25	Pakistan - Kjønn	53
Tabell 26	Pakistan - Hovedbekymring	54

Somalia

Tabell 27	Somalia - Alder	54
Tabell 28	Somalia - Kjønn	54
Tabell 29	Somalia - Hovedbekymring	54

Irak

Tabell 30	Irak - Alder	55
Tabell 31	Irak - Kjønn	55
Tabell 32	Irak - Hovedbekymring	55

Afghanistan

Tabell 33	Afghanistan - Alder	56
Tabell 34	Afghanistan - Kjønn	56
Tabell 35	Afghanistan - Hovedbekymring	56

Russland

Tabell 36	Russland - Alder	57
Tabell 37	Russland - Kjønn	57
Tabell 38	Russland - Hovedbekymring	57

6.2

Alle saker

Forklaring til tabellene:

Tre prikker i tabellene betyr at det er registrert seks saker eller færre.
 Blanke felt i tabellene betyr at kategorien ikke er registrert det aktuelle året.

Tabell 1

Antall saker siden 2015

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall saker	399	597	560	595	669	649	759

Tabell 2

Antall saker fordelt på kjønn

	2019	2020	2021	2021 i %
Jente/kvinne	514	496	561	74 %
Gutt/mann	115	139	176	23 %
Ukjent	40	14	22	3 %
Totalsum	669	649	759	100 %

Tabell 3

Antall saker fordelt på alder

	2019	2020	2021	2021 i %
Over 18	391	373	421	55,5 %
Under 18	267	273	336	44,5 %
Ukjent	11	3	2	0,0 %
Totalsum	669	649	759	100 %

Tabell 4

Hovedbekymring i sakene

	2019	2020	2021	2021 i %
Trusler/vold	187	206	245	32,3 %
Frykt for tvangsekteskap	123	119	132	17,4 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	63	61	110	14,5 %
Negativ sosial kontroll	89	97	97	12,8 %
Ufrivillig opphold i utlandet	77	60	84	11,1 %
Frykt for kjønnslemlestelse	33	24	33	4,3 %
Frykt for barneekteskap	12	18	23	3,0 %
Gjennomført tvangsekteskap	22	8	16	2,1 %
Gjennomført barneekteskap (under 18 år vigselstidspunktet)	...	...	8	1,1 %
Tvunget til å forbli i ekteskapet	9	...	7	0,9 %
Annet	48	45	0	0 %
Kategorier med 6 eller færre henvendelser	6	11	4	0,5 %
Totalsum	669	649	759	100 %

Tabell 5

Antall saker fordelt på landbakgrunn

	2019	2020	2021	2021 i %
Syria	97	131	127	16,7 %
Pakistan	119	116	125	16,5 %
Somalia	109	67	103	13,6 %
Irak	62	72	99	13,0 %
Afghanistan	74	78	73	9,6 %
Russland	32	27	40	5,3 %
Sudan	...	26	17	2,2 %
Palestina	31	11	17	2,2 %
Iran	13	...	16	2,1 %
Eritrea	9	9	14	1,8 %
Sri Lanka	9	7	10	1,3 %
India	...	...	9	1,2 %
Norge	12	23	9	1,2 %
Marokko	...	...	9	1,2 %
Etiopia	...	...	8	1,1 %
Kosovo	...	...	7	0,9 %
Tyrkia	8	16	...	
Land med 6 eller færre saker	68	53	60	8,0 %
Ukjent	26	13	16	2,1 %
Totalsum	669	649	759	100 %

Tabell 6

Hvem henvendte seg i sakene i 2021

	2019	2020	2021	2021 i %
Barneverntjenesten	100	84	127	16,7 %
Minoritetsrådgiver/skole med minoritetsrådgiver	107	111	87	11,6 %
Utlendingsdirektoratet (UDI)	93	73	86	11,3 %
Krisesenter	25	53	56	7,4 %
Politiet (inkludert politiets utlendingsseksjon)	73	57	53	7,0 %
Utenriksstasjon/ambassade med integreringsrådgiver (IR)	36	24	47	6,2 %
Skole uten minoritetsrådgiver⁴⁶			40	5,3 %
En skoleansatt⁴⁷	16	24		
NAV	22	18	29	3,8 %
Familie/venn av utsatte	11	15	24	3,2 %
Personen saken gjelder	18	29	24	3,2 %
Flyktningetjenesten/introduksjonsprogram	24	29	23	3,0 %
IMDi	10	...	19	2,5 %
Skolehelsetjenesten	14	11	17	2,2 %
Primærhelsetjenesten (fastlege, helsestasjon etc. utenom skolehelsetjenesten)	15	10	16	2,1 %
Frivillige organisasjoner	21	22	16	2,1 %
Utenriksdepartementet (UD)	...	...	15	2,0 %
Spesialisthelsetjenesten (psykisk helsevern, sykehus etc.)	...	...	12	1,6 %
Bufetat (statlig barnevernet)	7	18	11	1,4 %
Bufdir	...	...	8	1,1 %
Voksenopplæring/introduksjonsprogram	...	...	8	1,1 %
Utenriksstasjon/ambassade uten integreringsrådgiver (IR)	...	10	...	
Advokat	...	8	...	
Annet	55	30	21	2,8 %
Kategorier med 6 eller færre saker	22	23	20	2,5 %
Totalsum	669	649	759	100 %

⁴⁶ Fra og med 1 januar 2021 ble «skole uten minoritetsrådgiver» tatt med i registreringsskjema og statistikk. Siden kategorien ikke ble brukt før 2021 har Kompetanseteamet ikke tall på saker fra tidligere år for denne kategorien.

⁴⁷ Fra og med 1 januar 2021 gikk Kompetanseteamet bort fra å bruke kategorien «En skoleansatt» i listen over instanser som henvender seg. Derfor har Kompetanseteamet ikke tall på saker fra en skoleansatt i 2021.

6.3

Utlendingssakene

Tabell 7

Utlendingssakene fordelt på kjønn

	2019	2020	2021	2021 i %
Jente/kvinne	119	125	172	71 %
Gutt/mann	43	35	67	28 %
Ukjent	1	0	3	1 %
Totalsum	163	160	242	100 %

Tabell 8

Utlendingssakene fordelt på alder

	2019	2020	2021	2021 i %
Over 18 år	143	133	182	75 %
Under 18 år	19	27	60	25 %
Ukjent	1	0	0	
Totalsum	163	160	242	100 %

Tabell 9

Utlendingssakene fordelt på hovedbekymring

	2019	2020	2021	2021 i %
Frykt for tvangsekteskap	80	73	90	37,2 %
Trusler/vold	25	30	59	24,4 %
Ufrivillig opphold i utlandet	21	15	33	13,6 %
Negativ sosial kontroll	...	7	19	7,9 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	...	...	18	7,4 %
Gjennomført tvangsekteskap	12	8	11	4,5 %
Annet⁴⁸	...	8	...	
Tvunget til å forbli i ekteskapet	7	...	...	
Kategorier med 6 eller færre saker	18	19	12	5,0 %
Totalsum	163	160	242	100 %

⁴⁸ Denne kategorien omfatter blant annet saker som gjelder tilbakekall av en tillatelse, oppholdstillatelse etter EØS-regelverket, besøksvisum, de som har opphold på bakgrunn av mishandling m.m.

Tabell 10

Utlendingssaker fordelt på landbakgrunn

	2019	2020	2021	2021 i %
Pakistan	61	56	53	21,9 %
Afghanistan	14	20	33	13,6 %
Syria	17	10	31	12,8 %
Irak	17	10	24	9,9 %
Russland	...	8	22	9,1 %
Somalia	20	7	17	7,0 %
Sudan	...	8	9	3,7 %
Land med 6 eller færre saker	33	39	49	20,2 %
Vet ikke	7	2	4	1,7 %
Totalsum	163	160	242	100 %

Tabell 11

Hvem henvender seg i utlendingssakene

	2019	2020	2021	2021 i %
Utlendingsdirektoratet (UDI)	91	72	79	32,6 %
Minoritetsrådgiver/ skole med minoritetsrådgiver	9	12	23	9,5 %
Politiet	14	19	21	8,7 %
En utenriksstasjon med integreringsrådgiver	15	11	20	8,3 %
Krisesenter	...	9	15	6,2 %
Utenriksdepartementet (UD)	0		14	5,8 %
Barneverntjenesten	...	...	10	4,1 %
IMDi	...	...	10	4,1 %
Personen saken gjelder	7	...	10	4,1 %
Annet	...		10	4,1 %
Familie/venn av utsatte	...	...	7	2,9 %
Kategorier med 6 eller færre saker	27	37	23	9,5 %
Totalsum	163	160	242	100 %

Tabell 12

Utlendingssaker fordelt på oppholdsstatus

	2019	2020	2021	2021 i %
Norsk statsborger som er referanseperson i en familieinnvandringssak			70	28,9 %
Norsk statsborger	67	66		
Familieinnvandring	49	34	52	21,5 %
Asyl (beskyttelse)	19	28	36	14,9 %
Permanent oppholdstillatelse	...	7	35	14,5 %
Annet	...	...	25	10,3 %
Vet ikke	12	13	17	7,0 %
Kategorier med 6 eller færre saker	16	12	7	2,9 %
Totalsum	163	160	242	100 %

6.4

Utsatte i utlandet

Tabell 13

Utsatte i utlandet fordelt på kjønn

	2019	2020	2021	2021 i %
Jente/kvinne	106	74	137	71,4 %
Gutt/mann	26	30	50	26,0 %
Ukjent	13	3	5	2,6 %
Totalsum	145	107	192	100 %

Tabell 14

Utlendingssakene fordelt på alder

	2019	2020	2021	2021 i %
Over 18 år	46	40	76	39,6 %
Under 18 år	96	67	116	60,4 %
Ukjent	3	0	0	
Totalsum	145	107	192	100 %

Tabell 15

Utsatte i utlandet fordelt på hovedbekymring

	2019	2020	2021	2021 i %
Ufrivillig opphold i utlandet	75	55	80	41,7 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	31	26	40	20,8 %
Frykt for tvangsekteskap	7	...	27	14,1 %
Trusler/vold	9	...	20	10,4 %
Frykt for kjønnslemlestelse	12	...	10	5,2 %
Negativ sosial kontroll	...	...	7	3,6 %
Kategorier med 6 eller færre saker	11	26	8	4,2 %
Totalsum	145	107	192	100 %

Tabell 16

Utsatte i utlandet fordelt på landbakgrunn

	2019	2020	2021	2021 i %
Somalia	55	30	52	27,1 %
Irak	13	13	29	15,1 %
Pakistan	17	...	23	12,0 %
Russland	11	8	22	11,5 %
Syria	10	11	12	6,3 %
Afghanistan	8	...	12	6,3 %
Sudan	...	22	9	4,7 %
Palestina	8	7	...	
Land med færre enn 6 saker	20	15	30	15,6 %
Ukjent	3	1	3	1,6 %
Totalsum	145	107	192	100 %

6.5

Saker som gjelder barn

Tabell 17

Kjønn i saker som gjelder barn

	2019	2020	2021	2021 i %
Jente/kvinne	191	191	229	68,2 %
Gutt/mann	45	68	86	25,6 %
Ukjent	31	14	21	6,3 %
Totalsum	267	273	336	100 %

Tabell 18

Hovedbekymring i saker som gjelder barn

	2019	2020	2021	2021 i %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	43	51	85	25,3 %
Trusler/vold	64	60	79	23,5 %
Ufrivillig opphold i utlandet	49	28	58	17,3 %
Negativ sosial kontroll	31	49	39	11,6 %
Frykt for kjønnslemlestelse	30	24	31	9,2 %
Frykt for barneekteskap	11	17	21	6,3 %
Frykt for tvangsekteskap	19	22	20	6,0 %
Annet	16	21		
Kategorier med færre enn 6 saker	4	1	3	0,9 %
Totalsum	267	273	336	100 %

Tabell 19

Landbakgrunn i saker som gjelder barn

	2019	2020	2021	2021 i %
Somalia	71	52	73	21,7 %
Irak	28	29	61	18,2 %
Syria	48	63	49	14,6 %
Pakistan	16	25	30	8,9 %
Afghanistan	15	26	23	6,8 %
Russland	16	14	22	6,5 %
Sudan	...	16	14	4,2 %
Etiopia	...	...	8	2,4 %
Ukjent	9	...	8	2,4 %
Palestina	12	...	...	
Norge	...	12	...	
Eritrea	...	7	...	
Land med 6 eller færre saker	52	29	48	14,3 %
Totalsum	267	273	336	100 %

Tabell 20

Hvem henvendte seg i sakene i 2021

	2019	2020	2021	2021 i %
Barneverntjenesten	83	70	112	33,3 %
Minoritetsrådgiver/ skole med minoritetsrådgiver	49	48	36	10,7 %
Skole uten minoritetsrådgiver			32	9,5 %
Utenriksstasjon med integreringsrådgiver	16	9	27	8,0 %
Politiet	31	23	15	4,5 %
Krisesenter	...	10	14	4,2 %
Skolehelsetjenesten	9	10	14	4,2 %
Utenriksdepartementet (UD)	...	...	12	3,6 %
Bufetat (statlig barnevernet)	...	13	11	3,3 %
Primærhelsetjenesten	...	...	10	3,0 %
Familie/venn av utsatte	...	...	8	2,4 %
En skoleansatt	9	15	...	
Flyktningtjenesten	8	11	...	
Annet	18	19	...	
Utenriksstasjon uten integreringsrådgiver	...	7	...	
Frivillig organisasjon	8	9	...	
Kategorier med 6 eller færre saker	36	29	45	13,4 %
Totalsum	267	273	336	100 %

6.6**Tall per landbakgrunn fordelt på hovedbekymring, kjønn og alder****Syria****Tabell 21**

Syria - Alder

	2021	2021 i %
Over 18 år	77	60,6 %
Under 18 år	49	38,6 %
Ukjent	1	0,8 %
Totalsum	127	100 %

Tabell 22

Syria - Kjønn

	2021	2021 i %
Jente/ kvinne	92	72,4 %
Gutt/ mann	29	22,8 %
Ukjent	6	4,7 %
Totalsum	127	100 %

Tabell 23

Syria - Hovedbekymring

	2021	2021 i %
Trusler/vold	60	47,2 %
Negativ sosial kontroll	22	17,3 %
Frykt for tvangsekteskap	15	11,8 %
Frykt for barneekteskap	12	9,4 %
Kategorier med 6 eller færre saker	18	14,2 %
Totalsum	127	100 %

Pakistan**Tabell 24**

Pakistan - Alder

	2021	2021 i %
Over 18 år	95	76 %
Under 18 år	30	24 %
Totalsum	125	100 %

Tabell 25

Pakistan - Kjønn

	2021	2021 i %
Jente/ kvinne	97	77,6 %
Gutt/ mann	28	22,4 %
Totalsum	125	100 %

Tabell 26

Pakistan - Hovedbekymring

	2021	2021 i %
Frykt for tvangsekteskap	50	40 %
Trusler/vold	36	28,8 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	12	9,6 %
Negativ sosial kontroll	8	6,4 %
Ufrivillig opphold i utlandet	8	6,4 %
Kategorier med 6 eller færre saker	11	8,8 %
Totalsum	125	100 %

Somalia**Tabell 27**

Somalia - Alder

	2021	2021 i %
Over 18 år	30	29,1 %
Under 18 år	73	70,9 %
Totalsum	103	100 %

Tabell 28

Somalia- Kjønn

	2021	2021 i %
Jente/ kvinne	72	69,9 %
Gutt/ mann	26	4,9 %
Ukjent	5	25,2 %
Totalsum	103	100 %

Tabell 29

Somalia - Hovedbekymring

	2021	2021 i %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	40	38,8 %
Ufrivillig opphold i utlandet	23	22,3 %
Frykt for kjønnslemlestelse	12	11,7 %
Negativ sosial kontroll	7	6,8 %
Trusler/vold	7	6,8 %
Kategorier med 6 eller færre saker	14	13,6 %
Totalsum	103	100 %

Irak**Tabell 30**

Irak - Alder

	2021	2021 i %
Over 18 år	38	38,4 %
Under 18 år	61	61,6 %
Totalsum	99	100 %

Tabell 31

Irak- Kjønn

	2021	2021 i %
Jente/ kvinne	81	81,8 %
Gutt/ mann	15	15,2 %
Ukjent	3	3,0 %
Totalsum	99	100 %

Tabell 32

Irak - Hovedbekymring

	2021	2021 i %
Trusler/vold	39	39,4 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	22	22,2 %
Frykt for tvangsekteskap	15	15,2 %
Ufrivillig opphold i utlandet	13	13,1 %
Negativ sosial kontroll	7	7,1 %
Kategorier med 6 eller færre saker	3	3,0 %
Totalsum	99	100 %

Afghanistan**Tabell 33**

Afghanistan - Alder

	2021	2021 i %
Over 18 år	50	68,5 %
Under 18 år	23	31,5 %
Totalsum	73	100 %

Tabell 34

Afghanistan - Kjønn

	2021	2021 i %
Jente/ kvinne	51	69,9 %
Gutt/ mann	22	30,1 %
Totalsum	73	100 %

Tabell 35

Afghanistan - Hovedbekymring

	2021	2021 i %
Frykt for tvangsekteskap	23	31,5 %
Trusler/vold	19	26 %
Negativ sosial kontroll	12	16,4 %
Ufrivillig opphold i utlandet	7	9,6 %
Kategorier med 6 eller færre saker	12	16,4 %
Totalsum	73	100 %

Russland**Tabell 36**

Russland - Alder

	2021	2021 i %
Over 18 år	18	45 %
Under 18 år	22	55 %
Totalsum	40	100 %

Tabell 37

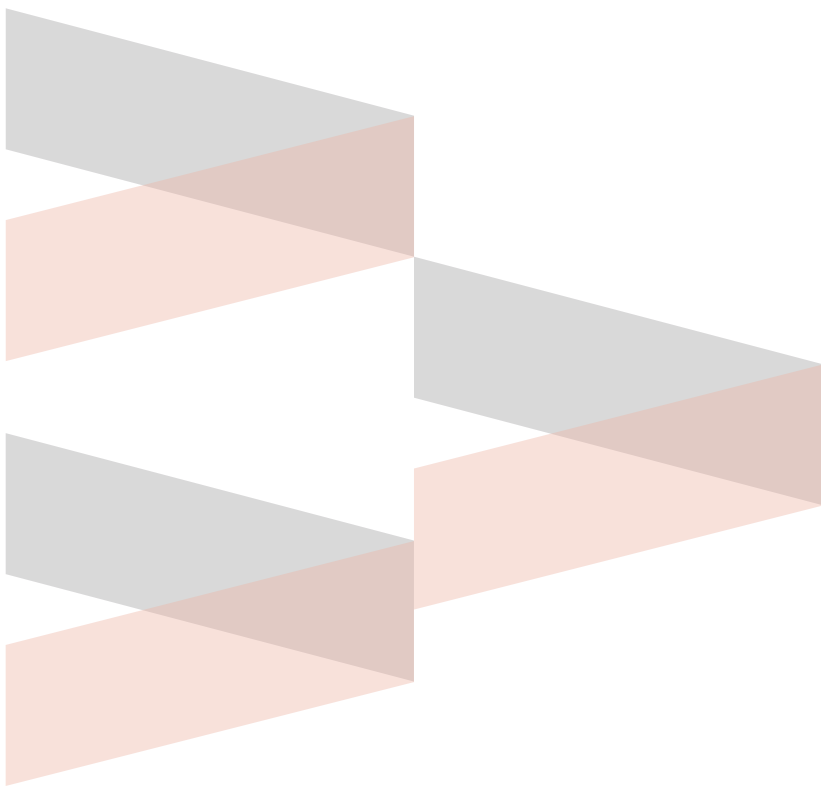
Russland - Kjønn

	2021	2021 i %
Jente/ kvinne	32	80 %
Gutt/ mann	8	20 %
Totalsum	40	100 %

Tabell 38

Russland - Hovedbekymring

	2021	2021 i %
Ufrivillig opphold i utlandet	16	40 %
Trusler/vold	14	35 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	8	20 %
Kategorier med 6 eller færre saker	2	5 %
Totalsum	40	100 %

Bufdir

Postadresse:
Postboks 2233
3103 Tønsberg

Besøksadresse:
Fredrik Selmers vei 3
0663 Oslo

Sentralbord:
466 15 000

